

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Naročnine za tuzemstvo: četrtletno 7-50 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; za tuzemstvo: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. — Račun poštno hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 98.711.

Boj za svetovno premoč

II.

V prvem članku smo pojasnili, kako veliko nevarnost pomeni za Angleže naraščajoči ruski vpliv v Aziji.

Ruska socialna revolucija je povzročila, da se budé rumeni in črni narodi in zahtevajo svojo gospodarsko neodvisnost. Angleži izgubljajo kljub vsem svojim naporom tržišča v Aziji in zaradi tega rase na Angleškem nezaposlenost, ki se bo izpremenila v katastrofo, kadar ne bo več izvoza na vzhod. Anglija v tem boju ne more izdržati.

K tej nevarnosti se pridružuje istočasno še druga nevarnost, ki ima svoj vzrok v napredku Amerike. Amerika je začela močno konkurenco z Anglijo v vseh panogah človeškega dela, in sicer tako, da se že neprijetno čuti ne samo na svetovnem trgu, temveč tudi doma na Angleškem.

Svetovno gospodarsko politiko so vodili doslej Angleži in samo Angleži. Nedvomno so bili Angleži največji gospodarji na morju. Dandanes pa morajo polagoma prepustiti svoje vodilno mesto Ameriki, in to gotovo ni prijetna stvar in tudi ni brez vpliva na industrijo, ki je začela na Angleškem propadati. Angleška zemlja je bogata na izvrstnem črnem premogu. Bilo je popolnoma naravno, da so si Angleži razvili industrijo v ogromni meri in zgradili velikansko brodogradnjo na temelju premoga. Angleški parniki so s svojim domačim dobrim gorivom z lahkoto služili ciljem angleške kolonijalne politike. Iz domovine so izvažali vsakovrstne drage industrijske izdelke, domov na Angleško so pa uvažali iz kolonij cenene sirovine. Dandanes pa ta promet že nekoliko pada. Zakaj?

Eden izmed glavnih vzrokov je pocenitev dela v Ameriki. Angleška industrija, ki je urejena na dimnik, se ne more več meriti z ameriško turbino. Amerika ima ogromne vodne sile, ki jih dandanes že krepko izrablja. Razen tega se vidi nedostatek v angleškem parniku, ako ga primerjamo z ameriškim transporti, ki se ne vršijo več s pomočjo premoga, temveč s pomočjo nafte. Ako ima Anglija premoga dovolj, ima Amerika še več petroleja, ki je kot gorivo za transport mnogo boljši in cenejši. Amerika se naglo preureja v svoji industriji, in sicer tako, da prehaja od premoga na vodne sile in olje, kar pomeni popoln tehnični preobrat v delu, nekako tehnično revolucijo.

Razvoj industrije v Ameriki dokazuje, da se je borba med premogom in med vodno silo ter oljem nagnila na korist Amerike; ta obrat se razvija tako naglo in nevzdržno na škodo Anglije, da se bo dovil kmalu z gospodarsko blokado Anglije. Napoleonu se ni posrečilo, da bi s kontinentalno blokado uničil angleško gospodarstvo na morju in angleško trgovino v Evropi, pač pa se bo posrečilo Ameriki v bližnji bodočnosti. Olje kot gorivo in gonilna moč za ladje pomeni v pomorstvu tako velikanski korak naprej, kakor je bila nekaj para napram jadrnicam.

Angleži niso slepi, da bi vsega tega ne videli. Zato ne mirujejo in ne smejo mirovati. Ako je borba proti ameriški organizaciji industrijskega dela in trgovine skoro brezupna, ne zdi se jim tako brezupna borba proti drugemu tekmecu, proti Rusiji.

Ker čutijo, da so v Aziji slabi, se hočejo okrepiti v Evropi, da izenačijo z organizacijo poedinih držav in državic svoje moči z Rusijo. Rusko propagando bi radi oslabili s tem, da odtegnejo rusko pozornost iz Azije v Evropo. Pod angleški vpliv je prišla Poljska. Poleg Poljske si ustvarjajo Angleži zvezo baltiških držav in gradijo na ta način močan jez med Rusijo in med evropskim zapadom. Ukrajince nagovarjajo, naj se odcepijo od ruske sovjetske federacije. Rumunijo so potegnili v svoje območje ter ji zasigurali preko ust Mussolinija Besarabijo in s tem se jim je posrečilo, da so spravili tudi to državo v nasprotstvo z Rusijo.

Na jugu je Italija tista država, na katero je pošiljalo nenadoma solnce angleške milosti. Italija je prejela menda obljubo, da dobi koncesije v Afriki in na Balkanu. V g. Mussoliniju in v njegovih ljudeh so zbudili toplo željo po severnih afriških pokrajinah, ki so bolj plodovite nego Tripolis: to sta Tunis in Egipt. Italiji bi se hotelo tudi naših gozdov in rud, ki jih sama nima. In glejte! V Italijanih se je zbudila nenadoma velika ljubezen napram Albaniji, in ta Albanija, ki postaja podložnik Italije, naj se poveča v Veliko Albanijo, seveda na naše, nekoliko tudi na grške in na bolgarske stroške. Anglija je našla torej dobrega pomočnika na evropskem jugu za svojo protirusko borbo.

Italija pozna starodavno rusko stremljenje po svobodni poti iz Črnega morja. Italija dobro vé in misli, da Rusija tudi danes sili v Sredozemsko morje; poleg tega Italija vé, da je jugoslovenski Jadran istočasno tudi ruski Jadran. Ako je pa govor o Dardanelah in o ruskem brodogradu v Sredozemskem morju, potem se ta stvar ne tiče samo Italije, ki se ziblje v blodnih sanjah, da bo svojčas postala gospodarica Sredozemskega morja, temveč se tiče tudi Anglije, ki gleda z zavistjo na Dardanele zaradi svojega oblastva na jugu Evrope in na Vzhodu. Kadar se pojavijo Rusi v Sredozemskem morju, ne bo dolgo več ostal Gibraltar v angleški posesti in tudi Suez, ki itak ni popolnoma angleška last, bi dobil mednarodne svoboščine.

Umljivo nam je, da Angleži vse to vidijo. Umljivo nam je, da angleška vlada nima pravega zaupanja v našo državo, ker jo smatra kljub temu, da nima niti trgovinskih niti diplomatskih odnošajev z Rusijo, za rusko stražo na Balkanu, za rusko stražo na Črnem morju, na Egejskem morju, na Jadrani, na Sredozemskem morju. Tu tiči glavni vzrok, zakaj nam angleška politika ni naklonjena in da nas skuša ob gotovih prilikah pritiskati ob steno in da dovoljuje Italiji, da počenja svoje divje skoke in vihti svoje kopje proti nam.

Ves svet vé — in to lahko diplomati tajé, kolikor hočejo — da nas naše srce nikakor ne vleče na zapad. Kadarkoli ima Jugosloven izbirati med Anglijo in Rusijo, se bo brez premišljanja in lahkega srca odločil za Rusijo s trdnim prepričanjem, da se ne bo zmotil in da se ne more v tej stvari zmotiti.

Naša država je napravila po angleškem vplivu že več usodnih napak.

Velik pogrešek je bil, da je naš zunanji minister g. Ninčič interveniral v albanskem vprašanju v korist Ahmed bega.

Velik pogrešek je bil, da nismo ničesar storili na Bolgarskem, ko nam je ponujal gospod Stambolijski bratsko roko in mi je nismo sprejeli in nismo ničesar storili, da bi podprli in rešili tega našega prijatelja. Izrekli smo se s tem proti ujedinjenju južnih Slovanov.

Velik pogrešek je bil, da nismo podprli na Madžarskem demokratske vlade Mihaela Karolyja, s čimer bi bili brezdvomno napravili lep korak k izboljšanju odnošajev do tega sosedu. Morda bi danes že bilo rešeno vprašanje madžarskega stremljenja po obnovi in združenju nekdanjih dežel madžarske krone, ki še sedaj ne dá miru vročim madžarskim voditeljem.

Takih pogreškov ne smemo delati več. Kadarkoli pripravlja Anglija svojo politično in gospodarsko fronto proti Rusiji, ne smemo stati v vrstah sovražnikov Rusije.

Angleški politiki noče slediti niti Nemčija niti Francija. Sledita ji izmed večjih držav samo Italija in Poljska. Kdo naj verjame v odkritost obljube, da se bo ustvarila z angleško podporo na severu Velika Poljska in na jugu Velika Italija? Poljaki in Italijani sami imajo lahko največjo škodo od svoje politike in udeležbe v angleški borbi proti Rusiji.

Mi ne verjamemo, da je borba proti Rusiji potrebna zaradi čuvanja evropske civilizacije. Verjamemo samo to, da je borba proti Rusiji Angležem potrebna, da si rešijo svoje oblastvo, svoje gospodarstvo, svoje koristi v Aziji.

Tolažimo se lahko s tem, da Angleška ne more organizirati narodov, temveč ima samo vpliv na nekatere vlade. Vidimo pa, da so vse vlade, ki sledijo angleški politiki, bolj umetne in nasilne, brez korenov v narodu. Rusiji se ni treba bati angleško-evropskega bloka, ker so v tem bloku le gg. Mussolini, Lapčev, Ahmed beg Zogu, Horty, Averescu, Piłsudski itd. — sami možje, ki danes «vladajo», ki jih pa njihovi narodi lahko jutri že obsodijo. Prepričani smo tudi, da bo Anglija zelo malo opravila, ako si pridobi še boljših zaveznikov, ker s tem svojega propadanja v Aziji še ne bo ustavila. — Zaključni članek o tem vprašanju v prihodnji številki.

Dr. Ljudevit Pivko.

Kancelparagraf sprejet v novi kazenski zakon

Za zlorabo vere in cerkve v strankarske svrhe je določena zaporna kazen do dveh let — Skrajni čas, da se politiziranje v svetiščih neha

Zloraba cerkve in vere v posvetne politične svrhe, ki nimajo z verstvom nikakega opravka, je v Sloveniji zavzela že tak obseg, da mora vsak dober vernik pozdraviti dejstvo, da je zakonodajni odbor na svoji seji 3. t. m. sprejel v kazenski zakon posebno določbo za prestopke proti členu 12. ustave. Ta člen prepoveduje zlorabo vere in cerkve. Določba, ki je bila sprejeta, se glasi: «Verski zastopniki, ki v strankarske svrhe zlorablajo svojo duhovniško oblastvo v svetiščih ali spisih verskega značaja ali sploh pri izvrševanju svoje službe, se kaznujejo z zapornim do dveh let ali z denarno kaznijo.»

Ta sklep zakonodajnega odbora je končno veljaven. Kazenski zakon, ki je bil istega dne v zakonodajnem odboru v celoti sprejet s 17 proti 4 glasovom, bo Narodna skupščina, ko se bo sestala, gotovo odobrila z veliko večino. Proti zakonu so v zakonodajnem odboru glasovali seveda klerikalci, ki so se na vso moč prizadevali, da bi preprečili sprejem kancelparagrafa.

Besedilo kancelparagrafa nam pove, da zasleduje edino svrhu: vera se ne sme zlorabljati in cerkev mora služiti le veri. S tem, da so zastopniki SLS nasprotovali sprejemu te določbe v kazenski zakon, so se posredno izjavili za nadaljevanje verskih zlorab. Razumljiv je klerikalni odpor proti tej določbi, saj sloni pretežen del klerikalne moči v Sloveniji na tem, da je številna duhovščina lahko nemoteno agitirala s prižnice za SLS, rohnela proti naprednemu časopisju in ga označevala za brezversko ter smešila in onemogočala nevarne politične nasprotnike.

Kdor je imel priliko poslušati tekom zadnjih let pridige v kakšnih odročnejših krajih, si pač globoko oddahne sedaj, ko ve, da se bodo vendar začeli vračati božji hrami božji besedi. Kancelparagraf bo nedvomno pozdravila tudi vsa ona duhovščina, ki v svesti si svojega vzvišenega poklica ni sledila svojim politizirajočim tovarišem.

Politični pregled

Naš notranjepolitični položaj ostaja nadalje nejasen. Sedaj se mnogo ugiba o pomenu seje ministrskega sveta pod kraljevim predsedstvom.

ki se je vršila v torek in sredo. Kakor je izjavil ministrski predsednik Vukičević, se je na seji razpravljalo o tekočih vladnih poslih, vendar vlada splošno prepričanje, da je imela ta seja važen politični pomen, zlasti, ker je bil v avdijenci pri kralju zunanji minister Marinković.

Rešeno še vedno ni

vprašanje izpolnitve praznih ministrskih mest.

Kakor je podoba, povzroča to vprašanje velike težkoče. Nova vlada nima zanesljive opore niti v svojih strankah, pri radikalih in Davidovičevih demokratih. Radikali se zelo pritožujejo, da so davidovičevski ministri začeli v svojih ministrstvih odpuščati radikalno uradništvo. Gre tudi za to, da bi ponovno prevzel notranje ministrstvo Boža Maksimović, s čimer pa se ne zadovoljuje pašičevska struja radikalov. Ponuajjo se nadalje v vlado tudi naši klerikalci, katere pa odločno odklanjajo davidovičevci.

Podoba je,

da bomo imeli kmalu nove volitve v Narodno skupščino.

Čujejo se glasovi, da bo Narodna skupščina v najkrajšem času razpuščena in da ima Vukičevićeva vlada že volilni mandat.

Italija še vedno rožlja s sabljo in ne pokazuje prav nikake miroljubnosti. Naše in inozemsko časopisje prinaša

razburljiva poročila o italijanskih vojnihi pripravah.

V vsem področju tržaškega armadnega zbora se opazuje te dni sumljivo gibanje italijanskega vojaštva in vojaškega materijala. Te dni so vozili Italijani preko Krasa težke topove na našo mejo. Velesile, zlasti Francija, si prizadevajo, da bi prišlo do neposrednih pogajanj med Jugoslavijo in Italijo, a italijanski fašistični diktator Mussolini odklanja pogajanja, češ, da je dokazano, da je hotela naša država vpasti v Albanijo. Te dokazane laži se poslužuje Mussolini, da bi na vsak način izzval vojno, češar pa velesile ne bodo dopustile in se kljub italijanskemu rožljanju ni bati krvoprelitja. Naša država ne mara vojnih zapletljivost in je naš zunanji minister Marinković podal odločno izjavo, da je Jugoslavija vedno pripravljena za neposredna pogajanja in da želi odkritosrčnih pojasnitev, med obema državama.

Medtem pa Italija neprestano išče zaveznikov proti naši državi. Po sklenjeni pogodbi z Madžarsko, ki jo hoče Italija nahujskati proti nam,

hoče Mussolini zaplesti v svoje mreže tudi Bolgarsko.

Kakor pa je podoba, ni Bolgarska prav nič naklonjena italijanskim pustolovskim načrtom. Tudi Bolgarska je za to, da se albansko vprašanje čimprej reši, da ne bo več povzročalo razburljivih dogodkov. Po pisanju angleških listov je javno mnenje v Bolgarski proti temu, da bi se uveljavila italijanska nadmoč v Albaniji, kjer Italija nima ničesar iskati.

Senzacionalne vesti prihajajo te dni iz Madžarske

o naklepih Zite Habsburške.

Kakor se trdi, se vrše priprave za povratek cesarice Zite in njenega sina Otona na Madžarsko. Mlajši brat Zite princ Sikst se je pred dobrim tednom mudil v Budimpešti, kjer se je

Ivan Albreht:

Prva ljubezen ne zarjavi

(Konec.)

«Beži, beži!»

«Viž, pa otroka imam! Saj veš, kaj je mati. Otroka ne morem zavreči!»

«Kaj ga boš zametavala? Kdo pa kaj takega misli? Saj veš, da Janez ni tak!»

«Slabega res ni bilo nikoli nič slišati o njem, toda vseeno. Zakon je kakor loterija, saj veš.»

«Prvič si zadela dobro?»

«Nič se ne morem pritožiti», pravi Franca. Potem hitro:

«Saj mi je rajni Gropa še celo na smrtni postelji naročal, naj po njegovi smrti ne ostajam sama, toda do danes res še nisem mislila na možiteve.»

«Ta je pa trdna», je premišljeval Tine. «Kdo bi si bil mislil?»

Vdova pa:

«Bogvé, če nisem rekla preveč. Da bi se le ne zbal —»

Nato se je spet oglašil čevlar:

«Viž, Franca, to je tako! Sama ti nikakor ne kaže biti —»

«Težko je res, težko,» se je jela počasi in previdno umikati vdova, «pa vendar —»

«Težave ima pa tudi vsak človek svoje —»

«Mislim res, da ni nobeden brez njih», je potrdila Franca. «No, pa dokler je človek mlad in nič zavezan —»

«Ni nič drugače», jo je prekinil Tine. «Saj veš: mladost — norost!»

«Pravijo res, da —»

«Zato sem pa mislil, zaradi Janeza —»

Vdova se je komaj vidno nasmehnila.

«Pošten ko solnčna ura,» je nadaljeval čevlar, «ali mlad je bil pa tudi in pod kožo krvav, saj razumeš —»

Franca se je prestrašila, rekla pa ni nič.

«To je bilo še takrat, ko je odšel —»

Franca še vedno molči, Tine pa:

«Saj veš: jeza, žalost —»

«Tako hudo menda ni bilo?»

«Tebi ne, njemu pa», zavrne Tine. «Takrat ga je zaneslo, pa se je zamešal z neko žensko —»

«No,» pripomne Franca, «to ni nič hudega, saj je bil fant in prost!»

«Fant že, prost pa ne, ker je vedno mislil le nate. Samo toliko, da ga je enkrat zaneslo, pa ga je spet premagal spomin nate.»

«Oh, ti pa znaš», se je nasmehnila vdova, «še sveto Genovefo bi premotil, tako znaš biti sladak.»

«Viž, moja stara pa pravi, da sem ko skisana smola», se smeje Tine v nadi na zmago. «Škoda! Da sem danes še fant, se ne bi pogajal za Janeza!»

Med razgovorom obema odleže. Vsak je prepričan, da dobro igra svojo vlogo in da spretno vodi drugega na svojo pot. Tine je celo prepričan, da lahko pride z odločilno besedo na dan.

«Viž, kakor sem dejal, se je Janez takrat nekaj zmotil tam nekje po svetu. Zapletel se je tako, da je cvililo za njim. Otroka je sicer Bog vzel k sebi, njej mora pa šteti, če hoče biti prost!»

Franci so se zaiskrile oči.

«Zdaj ga pa imam», je zavriskalo v njej, medtem ko je čisto mirno rekla Tinetu:

«Naj jo pa vzame, ali ne? To je najboljše!»

Besede so jo sicer stale mnogo premagovanja, vendar se je ojunčila, ker je upala, da bo tako zanj prav.

Tine se je prestrašil.

«Kako naj jo jemlje, ko misli samo nate!»

Vdova je skomignila z rameni.

«Koliko ji pa mora dati?»

«Pet —»

«— tisoč?»

«Pet tisoč, mislim —»

«To je lep denar, Tine —»

«Kaj? Za pet tisoč bi si ti pomišljala —»

«Nič ne rečem, ali danes je hudo. In otroka imam, saj veš. Če bi se kaj menili, tak mu le povej tako, da bajta ostane na moje ime —»

«Se razume», s kislim obrazom pritrdi Tine. «Ali lahko prideva?»

«V hišo vama ne bom branila», se vzravna Franca. «Saj smo ljudje, ali ne?»

Ker si ne upa dobiti bolj vabljivega, je Tine zadovoljen tudi s tem odgovorom. S pripombo, da prideta pod noč oba z Janezom, se poslovi in odide, medtem ko vdova Metlakovka sama ne vé, kaj bi počela od radosti.

pogajal z madžarsko vlado glede povratka Zite in Otona. Baje se bosta naselila Zita in Oton na gradu Gődöllö. Da ima Zita naklep priti zopet do madžarske krone, je jasno. V interesu naše države gotovo ni, da se vrnejo na madžarski prestol Habsburžani, ki bi znova kovali načrte za upostavo stare Ogrske in morda celo stare Avstro-Ogrske. Vse to bi povzročalo neprestane politične zapletljaje, dasi je upostava stare Ogrske nedvomno za vedno pokopana.

Včeraj se je začela v Ženevi v Švici svetovna gospodarska konferenca,

katero se udeležujejo zastopniki 43 držav, med njimi tudi Zedinjenih držav, Rusije, Turčije in Egipta. Zastopana je tudi naša država. Glavno vprašanje, ki se bo obravnavalo na konferenci, je vprašanje znižanja ali morda celo odprava zaščitnih carin, ki tvorijo veliko oviro v mednarodnem trgovinskem prometu. Praktičnega uspeha nedvomno tudi ta konferenca ne bo pokazala, kakor ga ni zabeležila doslej še nobena podobna konferenca, ker bodo morale države z mlado industrijo, med njimi tudi Jugoslavija, v svojem gospodarskem interesu še dolgo časa vztrajati na zaščitnih carinah.

DOPISI

GORNJI LOGATEC. Poštnemu uradu je novi gospodar odpovedal že itak neprimeren poslovni prostor. Ker v naši vasi primanjkuje prostorov, smo v nevarnosti, da vsaj začasno izgubimo pošto. To se ne sme zgoditi in se tudi zgodilo ne bo. «Slovenec» dopisnik bi rad koval političen kapital iz te nevarnosti. Mnogo bolje bi storil, če bi vplival pri svojih somišljenikih, da bi odstopili pošti primerne prostore, ki jih imajo na razpolago, kakor da se zaletuje v županstvo. — V nedeljo 8. t. m. ob osmih zvečer bo priredil Sokol v svojem domu znano komedijo «Avtomobilist». Čisti dohodek je namenjen Zvezi kulturnih društev v Ljubljani.

VODICE. (Pretep za bandero.) Na veliko soboto popoldne ob 6. uri so prinesli vodiški fantje bandero iz cerkve in jo postavili na dolo-

čeno mesto. Naenkrat so priskočili drugi trije fantje k banderu in ga iztrgali iz rok prvim. Razvil se je pravcat pretep in je tudi bandero močno trpelo. Resni ljudje, ki so gledali žalosten prizor, so se zgražali nad tem nečuvnim početjem. Tako se Bogu pač ne služi! — «Domovina» pri nas še ni dovolj razširjena, dasi jo vsi, ki jo dobe v roke, zelo radi čitajo. Morda bi tako žalostnih prizorov ne doživeli, če bi se še bolj čitala, kajti «Domovina» navaja ljudstvo k poštenemu in vzglednemu življenju.

RAKEK. Malokdaj se oglasimo z našega Rakeka, bomo pa sedaj malo daljši. Rakek se omenja večkrat samo v času volilnih borb, ko klerikalci napenjajo vse mogoče višje sile, da bi predrli napredno fronto, kateri na čelu stoji SDS. Tudi sedaj poskušajo s svojo abstinenco v občinskem odboru vplivati na naš napredni občinski odbor — no, pa brez uspeha. Sklenili so, da v bodoče ne prisostvujejo več občinskim sejam in menijo, da bo radi tega oblastna skupščina takoj razpustila dosedanji občinski odbor ter postavila gerenta. Seveda, gerent bi moral biti njihov človek z dušo in telesom. Pa ni šlo. Upamo, da tudi v bodoče ne pojde. Klerikalcem je prid občine deveta briga, samo da imajo svojega moža na vodilnem mestu, pa so zadovoljni. Toliko v pojasnilo vsem tistim mlačnežem, ki so z njimi pri zadnjih občinskih volitvah volili. Meščansko šolo imamo na papirju. Krivda je pri klerikalcih radi njihovega nerazumevanja za napredek. Ako bi šlo za kako novo cerkveno slavo, so pa takoj aktivni pri delu, seveda, z denarjem naprednjakov. — No, pa Rakek ima tudi druge znamenitosti. Sport se lepo razvija. S. K. Javornik pridno deluje. Tekme se vrše skoro vsako nedeljo z dosti močnejšimi ljubljanskimi klubi. Zmago sicer vedno odnesejo gostje. Radi tega jim pa vseeno ne klone volja ter se še z večjo vnemo trenirajo za prihodnji poraz. — Naš Sokol tudi marljivo deluje. Na velikonočno nedeljo je priredil dramski odsek Sokola dobro uspelo burko «Rodoljub iz Amerike»! Posebno je zadovoljila predstava občinstvo zato, ker ni bilo skoro nobene prireditve v postu. Dvorana je bila nabito polna. Najbolj je zadovoljila publiko «Rozica Mežgonova», ki je igrala brezhibno, z lahkoto in umevanjem, da bi jo zavidala marsikatera poklicna igralka. Med ostalimi igralci je bila večina dobra. Slabši igralci, ki so pokazovali

napake v izgovorjavi, glasu in drugem, pa se bodo gotovo še popravili. Bratu prosvetarju in režiserju se priporoča malo več točnosti, da ne bo občinstvo čakalo predolgo na začetek predstave. Mučno je tudi gledati igralce, kako promenirajo z odra po stopnicah gor in dol. V bodoče naj se ta nedostatek odpravi. Gospod urednik, v kratkem kaj več. Zdravo!

BLOKE. Ker nismo v mestu, se ne moremo načuditi modernim avtomobilom, velikim aeroplanom in drugim modernim prometnim sredstvom. Pred par dnevi je pri nas že čisto navaden konjiček s preprosto kočijo vzbujal občo pozornost. Ta konjiček je vozil dva duhovna gospoda in domačega agitatorja SLS. Ti gospodje so se podali na izredno težko pot. Hoteli so namreč med naprednimi volilci poiskati kandidata za župansko mesto na svoji kandidatni listi. Ubogi konjiček je hitel od vasi do vasi ter se kopal v znoj, kakor da bi slutil nejevoljo svojih treh gospodarjev, ki pa so imeli strahovito nesrečen dan. Vsi njihovi poskusi, da pridobe enega ali drugega uglednih naprednjakov zase, so se jim izjalovili. Ker so bili ti gospodje predstavniki naše SLS, je deležna tega neuspeha tudi ona. Pokazalo pa se je pri tem, da SLS ne gre v boj za svoja načela. Če bi se držala SLS svojih načel, ne bi nikdar mogla ponuditi kandidatnega mesta možem, ki čitajo «Jutro» ali celo «Domovino», ker so zanjo ti že od nekdaj neverniki. Slučaj je nanasel, da so gospodje, ki grmijo proti naprednemu časopisju, iskali med njegovimi bralci svoje kandidate. Dosedanji občinski odbor je s svojim županom vršil svoje dolžnosti tako vestno in nepristransko, da bi mogel služiti vsakemu za zgled. Le SLS ni zadovoljna, s tem, ker hoče imeti župana na svoji listi, in ta bi ji moral v zahvalo za to mesto sezidati prostorno kaplanijo z udobno dvorano in odrom, kar bi seveda plačali oni, ki imajo najmanj, a se od njih največ zahteva. Ne ugaja jim tudi zadnji način občinskih volitev, pri katerih so si vasi volile svoje zastopnike, in to najboljše od najboljših. Kaj moremo za to, če so dobili baš napredni možje največ zaupanja! Saj pravijo celo v cerkvi, da je ljudska sodba božja sodba. Prepričani smo, da bo tudi pri prihodnjih volitvah odnesla zmago gospodarska lista. SLS se bo pač morala zadovoljiti z malim, recimo z «veselim razpoloženjem, ko bo postavila svojo kandidatno listo», kakor pravi «Slovenec» v nekem

Ko se vrne Matildka, jo vzame v naročje in jo ljubkuje, da je mala že vsa prestrašena, ker ni vajena pri materi tolikšne nežnosti. «Ali bova res dobili nove jaslice?» «Res,» pravi Metlakovka, «in tudi novega očeta, če boš pridna.»

Deklica se zasmee, mati pa se skriva v žumnato. Njeno telo podrhteva v strasti, vendar jo ne zapusti popolnoma vsa razsodnost. «Naj le dela Janez pokoro, če hoče kdaj biti Metlak! Zdaj se mi ne izvije kar tako. Samo naj se skuši kaj opletati, pa bodo takoj vse Griče vedele, da mi je bil za pet tisoč na prodaj. O, le čakaj, fant! Rada te imam, da bi te kar pogoltnila, Metlakovka pa sem le, to boš moral priznati!»

Tako se veseli Franca in se vzravna, da se visoko izbočijo njene polne grudi. Ko bi jo Janez videl v tem trenutku, bi njena bujna zrelost gotovo premagala vse maščevalne misli; kajti prav globoko v srcu je le še tlela v Cokljaču resnična ljubezen do lepe France.

XI.

«No, si kaj govoril», je s potuhnjenim nasmehom prišel popoldne Janez k Smrekarjevemu čevljarju.

«Sem, pa je trda predla», mu pove Tine. Janez sede in posluša, ali dalje posluša, bolj je nemiren in kar barve ga spreletavajo.

«Sment,» pravi, «pa se mi le ne bo obneslo, kakor vidim.»

«Kaj bi se ti ne, samo držati se moraš, bodri Tine, ki ne sluti, zakaj je Janez tako iznenaden. Popoldne, sem rekel, da prideva, tako pod noč.»

«Ne vem —»

«Kaj? Ali si že izgubil korajžo?»

«Nak! Samo tako se mi zdi, da se bom brez potrebe dal ljudem v zobe.»

«Misliš, da bo ona komu pravila?»

«Bogvé —»

«Ne bodi neumen!»

Janez začne bobnati s prsti po mizi. Naenkrat se zasmee na vse grlo. Tine se kar prestraši, tako bučen je tesačev smeh.

«Salamensko sem ga polomil», pove nazadnje Cokljač sam.

«Zakaj?»

«Ker sem neumen», pravi Janez in začne pripovedovati, kako je tam v jeseni govoril s Franco in kako je bila tedaj vdova prijazna z njim. Počasi razloži, kako je kuhaj jezo, ker ga je pred leti odpravljala s praznimi obljubami. Sklenil da je maščevanje, zato je tudi natvezel tisto o nekakšni ženski, kar vse skupaj ni nič res. Zdaj da mu je žal in da se sramuje.

Tine gleda, posluša in skimava z glavo.

«Zdaj ne vem, ali sem prismuknjen jaz ali ti ali oba. Ali si me imel za norca dopoldne — ali me imaš zdaj.»

Janez se zasmee:

«Tako je, vidiš, če človek začne noret, ko že minevajo prava leta. Kar je, to je, samo reci mi, kaj naj storim.»

«Sam si skuhal, sam snej», zagodrnja Tine in začne nejevoljen gledati skozi okno.

«Ne bodi no hud, ko vidiš, da sem v zagati. Po pravici ti povem, da sem bil tako

jezen, tako jezen, ti pravim, da se je kar kuhalo v meni —»

«In se je skuhalo», se še vedno nejevoljno nasmehne Tine.

«Poslušaj —»

«Kaj?»

«Ali ne bi šla vseeno tja?»

«Hodi sam —»

«Ne, ne tako, Tine! Veš, zdaj, ko vidim, kako je pametna, jo imam spet tako rad, da bi jo kar —»

«Pusti orodje, pusti, da mi vsega ne polomiš, se razvedri Tine, ko vidi, da Janez strastno stiška, kar doseže.»

«Kaj naj storim, svetuj mi!»

Tine premišljuje in se začne nazadnje smejeti še sam.

«O, ti salamensko budalo ti! Pa sem toliko brusil jezik za prazen nič! Če se zdaj Franca razjezi, se boš pa spet kisal, kaj?»

«Saj tega se bojim», meni Janez.

«Drugega ti prav za prav ne bi smel voščiti, ga draži Tine, vendar spozna tesač iz njegovega glasu, da ne misli tako resno.

Polagoma začneta z združenimi močmi ugibati, kako bi bilo najbolj prav.

«Ne kaže drugače, nego izpeljati do kraja», meni Tine.

«Nak! Potem bo lahko očitala, čim bi prišla kaj navkriž, da me je morala odkupiti.»

«To je tudi res», potrди Tine. «Veš kaj, prepustiva sreči, bo že kako.»

Ker si ne vé drugače pomagati, tudi Janez samo prikima. Ko se zmračí, odideta na pot,

svojem poročilu iz našega kraja. Samo ne smejo oni trije gospodje pozabiti, da je od vesellega razpoloženja pa do žnpama se precej daleč.

RACNA. V noči od bele nedelje na ponedeljek je zapadlo tudi tukaj mnogo snega, ki pa je proti večeru večinoma skopnel. Na Grosuplju se je vršil v nedeljo 24. aprila t. l. gasilski župni občni zbor. Od našega društva so bili izvoljeni trije delegati.

SV. KRIZ PRI KOSTANJEVICI. Gospodarske nepravilne, s katerimi se bori do malega vsak posameznik, so pri nas družabno in društveno življenje popolnoma ugonobile. Lansko leto je minulo 25 let, odkar je bilo ustanovljeno gasilno društvo, a sli smo mimo prvega četrstoletja brez vsakega spomina. Letos bi moral Sokol praznovati 20letnico. Tudi za to slavnost ni najmanjših priprav. Kdo je kriv, da je nastopila taka mlačnost? Ali smo pri nas v resnici največji siromaki? Ali ni v ozadju mnogo sebičnosti, ki je mati vsega zla? Vasi manjka šole. Samo trije razredi ljudske šole so za današnje razmere premalo. Kako naj danes tekmuje duševno slabše podlež in močnejši. Zato zaostajamo, zato se grizemo med seboj, medtem ko se drugi razvijajo. Zelo važen prehod na boljše bi bila uvedba sejma v vasi. Izvedba tega načrta je poverjena štirim občinskim odbornikom. Če govoriš z enim ali drugim, ali misliš, da ima kateri interes na tem, da dohimo sejem v vas? Čemu naj nam bo sejem? Leskovec, Raka, St. Jernej, Skocijan itd., vse te vasi so postale močne zaradi sejmov, le pri nas sejem baje nima pomena. Znak popolne gospodarske nesposobnosti. Čas je zlato! — Vodno žago je zgradil v Dolu pri Sv. Križu posestnik g. Blaž Levak in bo začel prihajati dni z obratovanjem. Podjetnega domačina podpirajmo!

VELIKO MRASEVO. (S m r t n a k o s a.) Dne 26. aprila t. l. je tukaj umrl po vsej okolici znani posestnik, večletni občinski svetovalec in župnov namestnik g. Janez Kuntarič. Pokojnik je bil kot pristaš SLS naš politični nasprotnik, sicer pa poštenjak. V svoji veliki gorečnosti se je pred nekaj leti odločil za zgradbo vaške cerkve. Dasi so mu celo duhovniki odsvetovali pečati se pri današnjih neprijetnih gospodarskih razmerah s tako mislijo, je vztrajal pri svojem sklepu. Z velikim naporom in deloma z znatnim lastnim kapitalom je spodbujal domačine k delu. Zadnje dni je imel polno

obiskov od blizu in daleč. Celo narodni poslanec g. Sušnik se je prišel posloviti od njega. Pokojnik je umrl za jeliko. Odkar se je lotil dela pri cerkvi, je vidno pešal. Na dan smrti je bil komaj 40 let star. Zapušča vdovo in štiri mladoletne otroke. N. v m. p. l.

BOŠTANJ OB SAVL. Prvi maj, praznik mladosti, smo tudi pri nas primerno proslavili. Budnico je s pohodom v Dolnji Boštanj in nazaj napravila gasilska godba. Popoldne so priredili gasilci izlet k Mirni, kamor je došlo tudi zelo mnogo gostov, tako da se je zamišljena mala zabava razvila ob lepem majniškem dnevu v pravo ljudsko veselico. Godci so v zavesti, da je dobiček namenjen gasilski godbi, prav pridno in tudi dobro igrali. Obile zabave so gostom napravila tudi dekleta z ročnim ribolevom.

RIMSKE TOPLICE. Politično obzorje se je pri nas precej spremenilo, odkar so klerikalci zleteli z vladnih stolčkov. Naši klerikalci so postali prav ponižni, ne hvalisajo se prav nič več, kakor so se prej, češ, da v bodoče brez njih sploh ne bo nobene vlade več. Mi Vas kličemo, da nam pokažete, kaj ste nam dobrega storili. Vemo dobro, da so se vršile v času, ko je SLS sedela na odločilnem mestu, obširne redukcije. To imamo kot plačilo za zaupanje, katerega smo Vam dali že pri več volitvah. Sedaj bo prišel naš obračun. Uvideli smo šele sedaj, da SDS svojim volilecem za zaupanje ne kaže zobov, zato smo postali samostojni demokrati ter kličemo vsakomur v našem kraju, naj zapusti SLS in se pridruži samostojnim demokratom.

ZIDANI MOST. Pri nas nekateri klerikalci še vedno rozljajo z izterjanjem dajatev za cerkev ter so se v zadnjem času lotili tudi ljudi, ki niti posestniki nismo, ampak samo preprosti delavci. Ubogi delaver naj še vzdržuje fond za popravilo cerkve s svojo malo plačo, a družina naj strada. Bo že prišel obračun, ki Vam ne bo ugajal.

SV. ANDRAŽ PRI VELENJU. V «Domovinu» smo čitali dopis, ki je prinesel nekaj odlomkov že minulih duhovnih vaj. Ta dopis je bil popolnoma resničen. Nekateri Andražani so začeli seveda takoj ugibati, kdo bi bil dopisnik, in so obdolžili podpisane. Zato prosim uredništvo za potrditev, da nisem bil jaz pisec omenjenega dopisa. (Potrjujemo. Op. uredn.) Pisali bi še lahko mnogo o zadnji pridigi duhovnih vaj, katere je

bilo nad potovico politične, kar se ne strinja s pravim cerkvenim naukom. Še celo tretjerednice so bile ogorčene nad tem nastopom. Mnogo bolje bi bilo, da bi naši možje obrnili svojo pozornost na potrebna popravila v tukajšnji cerkvi. Baš pred nekaj dnevi se je zgodila Jošku Dediču nesreča, da se je pri zvonjenju odtrgal «štrevfi» ter mu zlomil nogo. — Franc Dreo.

ST. JANŽ PRI ZIBIKI. V nedeljo 1. t. m. prirejen izlet naprednjakov se je nad vse pričakovano dobro obnesel. Prostori pri Orehovškem so bili nabito polni. Udeležencev, ki so morali zunaj stati, je bilo še za enkrat toliko. Predsedoval in vodil je zborovanje okrožni tajnik g. Malgaj. Poročilo o političnih in gospodarskih zadevah je podal v svojem daljšem govoru oblastni tajnik g. Spindler. Zborovalci so ga z zanimanjem poslušali. K debati se je oglasil tudi 75letni starček, ki je v svojem lepem govoru poudarjal, da nas zamore, o čemer je popolnoma prepričan, izmotati iz te gospodarske krize edino Samostojna demokratična stranka. Ploskanje zborovalcev je bil dokaz, da so se z njim strinjali vsi. K debati sta se oglasila še g. Špindler o praznem strahu pred vojno in g. Malgaj o potrebi okrajnih cest. Prav lepo so nas zabavali zibiški peveci, ki so pod vodstvom g. Blaziška zapeli tako izvrstno, da jim gre vse priznanje. Želimo si, da bi imeli še večkrat priliko, čuti jih. Izleta so se udeležili v zelo častnem številu Svetoštetančani, Timčani, Zibčani, Smarčani in Pristovljani. Zal, da Loke ni nikdo zastopal. Organizacijo SDS prosimo, da nam še organizira take prireditve.

LJUTOMER. Dramski odsek Sokola bo uprizoril v soboto 7. t. m. zabavno šaloigro «Kraljevska visokost» ter vabi vse prijatelje, da si pravčasno zasigurajo vstopnice. — Sokolsko društvo je začelo svoj dom degotavljati z zunanjim ometom. Delo je prevzel zidarski mojster g. Joško Prelog. Meseca septembra bo končna otvoritev doma in telovadišča. — Prijubljena sokolska tombola se bo vršila v nedeljo 15. t. m. na glavnem trgu. Zanimanje za to prireditev je vsestransko, ker bodo dobitki številni in lepi. Karte po 3 Din se dobe v vseh trgovinah.

Po vsej Sloveniji gre glas: Le „Domovina“ je za nas!

XII.

Metlakovka je trdna, to spozna Tine takoj. Črno ruto ima na glavi in še nasmehe se ne, ko vstopita.

Nekam drveno sedeta. Tine pogleduje Janeza, Janez Tineta, z besedo se pa nobenemu nič kaj prav ne mudi.

«Ja —» pravi Janez.

«Pa res —» vzdihne Tine.

Potem molčita.

Franco sili smeh, a se premaguje.

«Zima, zima,» pravi in obmolkne tudi ona.

Zdaj Tine šele opazi, da Matiljke ni doma. To se mu zdi dobro znamenje. Zato se ojumači:

«Saj veš, Franca, da sem bil dopoldne tukaj.»

«Seveda si bil.»

«Zdaj sva prišla pa oba.»

To je vsa modrost, kar je zmore Tine v tem trenutku. Janez pa sploh sedi, kakor primrznjen. Ko skrivaj ogleduje Franco, so mu zazdi tako lepa, mnogo lepša nego pred leti. In pametna, pametna! Kako se to modro držil O, taka žena — — —

«Hm-hm,» se odkašlja in hoče nekaj reči, pa ne more.

Franca mu hoče pomagati:

«Ali pozimi tudi tešeš?»

Janez odkima.

«Ni nič kaj prida dela,» pravi in venomer premišljuje, kako bi popravil, kar je v jezi zmedel. Včasih obupno pogleda Tineta, toda čevljar je danes miren ko kopito.

Franca se raduje: «Ali sem te, kaj?!» Da bi pregnala molk, pravi:

«Davki so pa že tako visoki —»

«Saj,» pravi Tine, a Janez zakašlja.

Potem spet Tine:

«Veš, Franca, zdaj sva prišla, da bi se zmenili.»

«Kaj se hočemo meniti, ko nimata jezika,» se nasmehe Franca.

«Veš, tisto, no, kot sem dejal dopoldne,» stoka Tine.

Janez pomaga:

«Viž, Franca, saj mi ne boš zamerila, kaj ne, rad te pa le imam. Zmeraj sem te imel rad.»

«Kako je ponižen,» veselo spoznava vdova. Nekoliko zardela pravi:

«To ni igrača, veš Janez.»

«Saj vem, da ni. Saj mi je žal —»

Vdovine misli so seve obrnjene drugam.

«Saj ni toliko zaradi denarja, dasi je danes težko zanj —»

«Vem, vem,» potrdi Tine, Janezu pa pravi:

«Povej no!»

«Daj ti,» priganja Janez.

Vdova vmes:

«Saj je tako vseeno. Poglavitno itak vem.»

Za hip obmolkne, da se pripravi za glavno potezo. Nato odločno:

«Jaz sem takc vse premislila, da je škoda vsake besede! Kjer si se zavezal, Janez, tam ostani! Tako je pošteno. Ne rečem, ako bi bile samo besede — tako pa: saj si imel otroka z njo, ali ne?»

Janez je ves poten, tako mu je nerodno.

«Franca, poslušaj!»

Glas se mu trese in beseda mu zastaja, da

vdova komaj še prikriva svojo usmiljenost in svojo ljubezen.

«Ali mi moreš odpustiti?»

«Odpušcanje je v božjih rokah,» pravi Franca. «Pa meni tudi nisi storil nobene krivice.»

Tine hiti:

«Poslušaj no, Franca, saj ne razumeš. Jezen je bil —»

«To si mi že povedal —»

«Nič ti nisem povedal,» meni Tine, «tisto ni vse skupaj nič! Sam ti bo povedal, no, samo poslušaj ga!»

Zdaj začne Janez pripovedovati, kakor je pojasnil Tinetu.

Franca posluša in naguba čelo:

«Veš kaj —»

Vsa se trese od jeze in od sramu.

Tinetu se zdi, da je v sobi zelo vroče in se izmuzne natihoma v vežo. Tedaj plane Janez k vdovi. Jecljaje:

«Franca, ne bodi no luda! Saj ti ne veš, kakšen je človek, kadar ima koga toliko let brez upa rad. Saj vem, da sem napravil nemumnost, ali Franca —»

Ko začuti Metlakovka drhtenje njegovega telesa, se tudi sama ne more več premagati.

«Hudobnež,» zašepeče in ga objame.

«Aha,» se priznava Tine v sobo. «Tak to je zdaj jeza in maščevanje in —»

«Stara ljubezen, ki nikoli ne zarjavi,» veselo dokonča Janez.

Franca zaprosi:

«Bodi no tako prijazen, Tine, pa stopi po Matiljko k Lebanovim. Recí, da ji bomo pokazali novega očeta!»

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

ZATIRANJE ŠKROBOTCA PO TRAVNIKIH.

Sedaj se nam nudi prilika, da se slišamo znebiti tega škodljivega plevela po naših travnikih. Ta plevel, ki je znan tudi z imenom lošec ali hvošč, pokriva mestoma cele plošče, ki jih od daleč poznaš po rumenem cvetju, v košnji pa ne da skoraj nič pridelka. Škrobotec ni le plevel v navadnem pomenu besede, ampak je tudi rastlina-zajedalka. To poznamo že na tem, da ne napravi nobenih pravih zelenih listov, ki bi poganjali iz korenine in ki bi pomagali preživljati rastlino tako kakor pri drugih rastlinah. Skoraj polovica hrane jemlje škrobotec drugim rastlinam. Njegove korenine se zarastejo v druge korenine in jih izsesavajo in zajedajo. V resnici tudi vidimo, da v soseski škrobotca ni nobene prave rasti in da vse le životari in da vsled tega tudi ni nobene prave košnje. Kjer pokriva škrobotec zdržema, večje prostore, tam se o tem povsod lahko prepričamo.

Škrobotec nastopa v raznih legah, v suhih in v vlažnih. Na teh se bolj uspeva. Veliko ga je videti tudi na barju. Ker je škrobotec enoletna rastlina, ki se množi le po svojem semenu, ga ni težko pregnati, če se ga lotimo. V par letih se ga lahko znebimo. Najbolj ga preganjamo s spomladno pašo. Če to ni mogoče, ga moramo zatirati s košnjo, ki mora biti dosti zgodnja. Kakor hitro začne nastavljati prvo cvetje, je čas, da ga pokosimo. Glavno je, da ga prej pokosimo, preden začne delati prvo seme. Škrobotec nastavlja cvetje vrhu svojega stebila dlje časa, tako da hkrati cvete in zori. Zgoraj vrh stebila razvija na novo cvetje, spodaj pa zori. Ob času običajne prve košnje je škrobotec navadno že zrel in suh in se pri sušenju njegovo seme odreše in naprej zaseje. Zato ga moramo zgodaj pokositi, da ne pride do semena. Najbolj opravijo to delo ovce, ki ga do tal objedo. Kjer ga je malo, ga tudi na rokah pomulimo in izrijemo.

Kjer škrobotec bujno raste, napravi tudi vejnatost steblo. Po takih legah se namreč steblo razraste, dela stranske vejice in nastavlja še veliko več cvetja in semena.

OBRAČAJMO HROŠČEVO LETINO V GNOJILNE SVRHE.

Ako bi se dalo milijarde rojev majnikovega hrošča poloviti, koliko dobrega gnoja bi se dalo na ta način dobiti! Na stotisoče bi bil vreden. Ali nima svoje vrednosti tudi tedaj, če nabiramo hrošče v manjših količinah? Po več mernikov bi jih mogli nabrati pri eni in drugi hrsti Boljši posestniki bi jih tudi lahko kupovali, toda po ceni, ki bi odgovarjala gnojilni vrednosti hrošča, ne pa tako drago, kakor jih plačujejo nekatere občine, namreč po 1 Dini za liter, ki je odločno pretirana cena. Nabiranje hroščev naj spada v program in dolžnost vsakega kmetijskega gospodarstva brez izjeme.

Hrošči imajo mnogo gnojilne moči v sebi. Ako bi jih ob hroščevih letih uporabljali za gnoj, lahko bi si prihranili marsikateri dinar za umetna gnojila. V takih letih bi lahko nabrali veliko in dobrega gnoja. Danes moramo umetna gnojila drago kupovati, da se z njimi okoristimo in da pomagamo zemlji do večje rodovitosti. Ali bi ne mogli tudi hrošče v ta namen obračati? Saj bi nas drugega ne stalo, kakor da nabiramo in pokančujemo to go-lazen in da jo spravljamo na kompostni kup! In koliko škode bi na ta način odvrnili od naših zemljišč, oziroma naših rastlin. Milijonska je škoda, ki jo dela ta mrčes v zemlji, in milijonska bi bila korist, če bi preprečili vso to škodo. In še več! Namesto škode, oziroma poleg te koristi, ki bi jo dosegli z uničenjem hroščev, bi nam hrošči še koristili, ker bi nam v podobni gnoja pomagali povečati rodovitost naših pridelkov.

Vsak kmetovalec bi se moral potruditi, da bi nabral čim več tega škodljivca in da bi ga obrnil za napravo komposta. Po več mernikov bi ga moral vsak posestnik nabrati in podelati v kompost. Ta škodljivec se nam ob kebrovih letih pred našim nosom ponuja, pa ne zagrabimo zanj, ampak ga raje v nemar pustimo! Prav, kakor da je vseeno, ali ga zatiramo ali ne.

Ob kebrovih letih bi morali imeti kup zemlje pripravljen nalašč za to, da ga uporabimo za hroščev kompost. Spodaj naj pride plast zemlje, oziroma cestnega blata, na to plast hrošča itd., dokler ni kup komposta gotov. Kar se v enem dnevu hrošča nabere, to pokrijemo z novo plastjo zemlje. Tako bi nam pobiti in pokončani hrošči tudi ne razširjali tistega smrada, ki je sicer običajen.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Na svetovnih tržiščih so zadnje dni žitne cene zopet zelo čvrste. Vzrok temu so velika povpraševanja po žitu. Ker pa so poročila o stanju posevkov v Evropi splošno precej ugodna, je verjetno, da se bo postopno dviganje cen kmalu ustavilo — vsaj v Evropi. V naši državi okrepitev cen zaenkrat ni velika. Na novosadski blagovni borzi so bile 3. t. m. naslednje cene za 100 kg: pšenica 305 do 310 Din, turšičica 160 do 175 Din, moka «0» 440 do 450 Din.

ŽIVINA. Cene se krepko drže brez posebnih sprememb.

Sejmi

- 6. maja: Veržej.
- 9. maja: Brežice, Litija, Toplice pri Novem mestu, Črenšovci, Apače, Murska Sobota, Črna, Dravograd, Breg pri Ptuj, Ponikva pri Smarjah, Sedlarjevo-Polje.
- 10. maja: Smarje pri Ljubljani.
- 12. maja: Planina pri Brežicah (samo za ži-vino), Koprivnik, Sodražica, Zagorje pri Litiji, Slovenjgradec, Lemberg.
- 13. maja: Gradac.

Cene tujemu denarju

- Na zagrebški borzi se je dobilo 3. t. m. v devizah:
- 100 avstrijskih šilingov za 800.50 do 803.50 dinarja;
 - 100 nemških mark za 1349.50 do 1352.50 Din;
 - 100 italijanskih lir za 286.80 do 288.80 Din;
 - 1 dolar za 58.75 do 56.95 Din;
 - 100 francoskih frankov za 222.37 do 224.37 dinarja;

Tine odide, Franca prinese hitro na mizo pijače in prigrizka, Janez pa hodi za njo, kakor senca.

Ko se vrne čevljar z deklico, pravi Janez: «Matildka, ali bi me hotela za očeta?»

Otrok ga pogleda in se stisne k materi:

«Joj, to je pa tisti mož, ki je naju na Telovo tako gledal!»

«Tisti, tisti», potrdi Janez in jo poboža po laseh.

Sedaj se vsem razveže jezik, Matildka se kmalu sprizajni z Janezom. Ključ ga «oče» in mu pripoveduje vse, kar ima na srcu, dokler na njegove prsi naslonjena ne zadremlje. Rahlo jo prenese tesač na posteljo — ko da nosi zaklad, se mu zdi.

Tine je dobre volje. Janez govori, govori in kar z očmi požira Franco, medtem ko ona z nekšno vabljivo mirnostjo uživa obnovljeno srečo.

Pozno v noč, ko se domenijo glede pisma in poroke, se ženin in Tine poslovita.

«Zdaj pa že vidim, da prva ljubezen res nikoli ne zarjavi», pravi Tine, ko odhajata.

Janez krepko seže Franci v roko in zauka v noč.

Ko je Franca spet sama, stopi k postelji, kjer spi njena hčerka, in jo poljubi.

«Bog ti daj srečo, dete moje. Upam, da ta bori košček moje radosti ne bo nikoli pelin za tvojo radost.»

Potem leže, a zaspati ne more. Šele jutranji hlad jo premaga, da zatisne oči. Pokojno se dvigajo njene grudi in razkošno cveto sanje novemu življenju nasproti.

Anton Stražar:

Oglarjeva Rezika

Narodna povest iz tlačanskih dni.

(Dolje.)

Štajerčev Gregec je lepega poletnega jutra korakal od oglarja Tomaža po gozdni poti proti Strimonskemu gradu. Na križpotju pri lesenem znamenju, kjer sta se bila sešla z oglarjevo hčerko, se je možak ustavil; odložil je svojo usnjato torbico, v kateri je imel razna zdravila, poleg je postavil tudi svojo palico, sedel, pa začel igrati na citre. Gregec je igral in igral brez prenehanja, a krilati pevci so skakali nad njim po vejah in tudi ubirali vsak svojo melodijo. Godec je bil tako zamišljen v igranje, da ni zapazil, da prihajata proti njemu grajski oskrbnik in bodoči grajski gospodar Konrad. Šele, ko sta prišla tik do njega, ju je Gregec opazil; hitro je vstal in spoštljivo pozdravil.

«No, no, Gregec, vendar te po dolgem času zopet enkrat vidim! Ali imaš kaj zdravil s seboj?»

«Imam jih, imam, Tiln. Prav sedaj sem namenjen proti gradu.»

«Torej le pridi k nam, nam boš tudi kaj novega povedal. Ti veš vedno dosti novic, ker si vedno na nogah.»

Mladi graščak je tudi ogovoril Gregca:

«Kaj, ali mene ne poznate več?»

«Ne, milostivi gospod. Zelo se mi pa vidite znani.»

«Saj res ni nič čudnega, da ste me že zgrešili. Jaz sem Konrad, ki ste mi večkrat

nosili piščalke in mi igrali na citre pod našo lipo.»

«Gospod Konrad! Kdo bi si mislil, da ste že zrasli v celega možaka.»

Konrad in oskrbnik sta odšla naprej, za njima pa je počasi stopal tudi Gregec.

Preden je prispel Gregec do gradu, se je še ustavil pri tlačanih na veliki njivi baš pod gradom. Želi so ječmen. Precej časa se je Gregec razgovarjal z delavci, katere je večinoma poznal. Največ je govoril s starim Miklavcem, s katerim sta bila vojna tovariša in sta se skupno bojevala proti Turkom. Miklavc se je previdno ozrl naokoli in ko je videl, da ni nobenega grajskega v bližju, je začel:

«Gregec, kako misliš, ali bo vedno trajala tlaka in nas bodo vedno obiskovali Turki?»

«Ne bo vedno tako, to ti rečem! Vse pride, pa tudi vse mine!»

«Bog ve, kdaj bodo prišli za nas uboge tlačane boljši časi. Jaz sem izgubil skoro vse upanje, odkar je bila z Matijo Gubcem vred uničena njegova vojska.»

«Jaz pa imam baš zaradi nesrečne Gubčeve vojske največje upanje na boljše čase, kajti po nedolžnem prelita kri vpije v nebo za maščevanje!»

«Ti imaš upanje?»

«Imam!»

Gregec se je nato poslovil od Miklavca in ostalih delavcev. Koncem grajske njive ga je še ustavil Miklavčev sin Joško, ki je zlagal povezane snope.

«Gregec, ali se boste kaj oglašili pri ogljarju Tomažu?»

100 češkoslovaških kron za 168:30 do 169:10 dinarja.

Kratke vesti

— **Opozorilo vsem, ki nameravajo razstaviti na Ljubljanskem velesejmu.** Rok prijave za razstavo na letošnjem vzorčnem velesejmu od 2. do 11. julija t. l. bo potekel v nekaj tednih. Po zaključku prijavnega roka bo razdelila sejmiska uprava takoj razstavne prostore. Kdor se bo javil kasneje, ni več siguran, da bo dobil ugoden prostor. Zato se naprošajo v lastnem interesu vse one tvrdke, ki se zanimajo za velesejem, da pospešijo svojo prijavo.

— **Za kmetovalce, ki se zanimajo za okisanje krme.** Kmetijski referent g. Fran Wernig nam piše: Glede na moje opozorilo v «Kmetovalcu» o lesenem silu mi je poslal stavbenik g. Korošec v pregled načrt o novem praktičnem lesenem silu, ki je konstruiran zelo spretno ter nudi napram Koflerjevemu, v zadnjem «Kmetovalcu» opisanemu silu mnogo prednosti. Stene Koroščevega sila so 15 cm debele ter zaradi tega in z uporabo lepenke, karboleja, firneža in barvanja absolutno nepropustne za zrak in vodo. Ta silo je tako mogoče postaviti deloma tudi v zemljo. Stroški za zgradbo te naprave niso večji, temveč celo nižji kakor pri Koflerjevem silu. Koroščev silo je mogoče poslati po železnici ter ga je lahko vzeti narazen in zopet sestaviti. Tudi je prenosljiv z enega posestva na drugo ter je samo temelj treba napraviti povsod nov. Kmetovalci dobé pri g. Korošču (stavbenik, Gorenje št. 7, Šmartno ob Paki) tudi načrte in proračune ter lahko na podlagi teh načrtov sami izgotovijo tozadevne naprave.

— **Brezalkoholna uporaba sadja in grozdja.** Z zdravstvenega in moralnega stališča mora nazadovanje alkoholne produkcije vsakdo pozdraviti. Saj čutimo, da je alkoholizem posebno za naš narod najpogubnejša socialna bolezen, ki ruši temelje posamezniku, družini, občini, državi in cerkvi. Toda baš zaradi nazadovanja konzuma in drugih neprilik prihajajo sadjarji, posebno pa vinogradniki in tudi gostilničarji v mučen položaj, da proizvodov, za katere se pridelovalni stroški niso znižali, ne morejo spraviti v denar za primerno ceno. Tako nastaja vinska kriza, o kateri se pri nas vedno več piše in govori. Da

kriza obstoja, je ugotovljeno. Da se predvidoma sama ne bo ublažila, je tudi naravno. Iz tega pa sledi, da je treba iskati novih načinov predelave, oziroma uporabe, ki bolj odgovarjajo zahtevam, po katerih je in bo vedno več povpraševanja. Alkoholnih vin je preveč, po brezalkoholnih izdelkih pa povpraševanje posebno v zadnjem času silno rase. Njih konzum se bo pa še znatno povečal, ker se vrste abstinentov množe in se mladina vzgaja v duhu popolne treznosti. Kakor lansko leto, namerava tudi letos «Brezalkoholna produkcija» prirediti več tečajev, na katerih se bo obravnavalo najvažnejše o brezalkoholnem gospodarstvu (vkuhanje, sušenje, pridelovanje brezalkoholnih sadnih in grozdnih sokov v domačem gospodarstvu in v obratih, ohranjanje svežega sadja in grozdja, organizacija prodaje teh pridelkov in izdelkov itd.). Kdor se želi I. tečaja (ob priliki velesejma) 4. julija t. l. udeležiti, naj to javi po dopisnici «Brezalkoholni produkciji», Ljubljana, Poljanski nasip 10. Vinogradniki, sadjarji, gostilničarji! Ne prezrite te ugodne prilike, da se o tem važnem vprašanju pravočasno počutite!

BELEŽKE

— **«Domoljub» in uspehi klerikalne politike.** «Domoljub» si napravi lahko delo in naše navédbé o neuspehih klerikalne politike v vladi označuje enostavno za izmišljotino, ne da bi svoje trditve zadostno podprl. Zato na kratko ponovimo: Za izenačenje davkov ni klerikalno-radikalna vlada storila ničesar. Ko je bil proračun sprejet, so Narodno skupščino odgodili, namesto da bi ji predložili načrt zakona za izenačenje davkov v razpravo. Ponovno poudarjamo, da so davčne olajševalne drobtine tako neznatne, da jih kmetско ljudstvo sploh ne bo občutilo v svoj prid. Odprava 30odstotnega pribitka na dohodnino se bo prav lahko izigrala, če bo vlada potrebovala več denarja, ker je dohodnina po sedanjih praksi prav raztegljiva. Zakaj pa klerikalci niso glasovali za odpravo in omiljenje nekaterih težkih davkov, katerih odpravo, odnosno omiljenje so predlagali poslanci SDS? Znižanje davka na poslovni promet in odprava davka na ročno delo bi pomenila za Slovenijo večjo olajšavo ka-

kor vse klerikalne drobtine. «Domoljub» nadalje taji pooblastila, za katera so glasovali klerikalci in ki dajejo možnost vladi, da ta po svoje preureja zakone brez Narodne skupščine. Ko bodo padli krepkejši udarci tudi po klerikalcih, bo morda tudi «Domoljub» priznal to pogreško SLS. Naj Domoljub» še tako hvali klerikalne uspehe, odnosno briše klerikalne pogreške, dejstvo ostaja nepobitno in se bo izkazalo tako, da ga bo ljudstvo občutilo na svoji koži.

— **Ali je to resno?** «Domoljub» prinaša razne opombe k dopisom in povestim «Domovine» ter piše med drugim: «Prečitajte na primer dogodbiči 'V kočemajki' in 'Razkrinkana ptička' ter povejte, ali prva, ki smeši moža zato, ker je šel na željo svoje žene k spovedi, vzbuja po načinu pripovedovanja dolžno resnost in spoštovanje do cerkve in zakramenta in, ali druga povest, ki slika prav nazorno vasovanje in nečistovanje, ne razdira moralnega čuvstvanja, ki je ena glavnih zahtev vere in cerkve?» Tako vprašuje «Domoljub». To je hudobno zavijanje, preračunano na preprostost ljudskega mišljenja, ki hitro podleže zavitim besedam. Povest «V kočemajki» ne smeši moža zato, ker gre na željo žene k spovedi, nego je smešen zaplet povesti v tem, ker se je siromak v temi oblekel pomotoma v ženino kočemajko ter tak prijadral v cerkev. To je jedro smešne zgodbe in nič drugega. «Domoljub» tu očitno namenoma daje povesti drug pomen, da bi tolkel po našem listu, ki seveda ne deli z njim njegovega političnega prepričanja. Druga zgodba ne piše prav ničesar o nečistovanju, ki ga podtika «Domoljub». Mislimo, da nespretno pisana znana škofova brošura prej pohujšljivo vpliva kakor ta zgodba. «Domoljubovo» podtikanje te vrste nas hudo spominja na Tirolice. Med Tirolici, ki pridejo baje šele s 40. letom k pameti, bi morda ta način kritike in politike uspel, pri nas pa ne bo, tudi ne med klerikalnimi ljudmi. Toliko razsodnosti jim prisojamo.

— **Brez ljubezni.** Z dežele nam pišejo: V oblastni skupščini se je izjavil neki poslanec, da mu je ljubši veren mohamedanec, kakor neveren Slovenec. S tem je ta gospod pokazal vso tisto klerikalno nestrpnost, ki jo večina pristašev klerikalne stranke pokazuje proti političnim nasprotnikom, predvsem proti somišljenikom SDS. Resnična vernost, pobožnost, ljubezen in vse druge lepe krščanske čednosti niso klerikalcem

«Še danes zvečer, ko bom spal pri njem.»

«Prosim vas, povejte Reziki, da jo najlepše pozdravljam. V nedeljo se bom sam oglasil pri Tomaževih. Povejte ji to!»

«Brez skrbi, Joško, vse bom opravil.»

Miklavčev sin je zopet začel zlagati snopje. Prav vesel je bil. Še nekaj dni, pa bo nedelja, ko se bo oglasil pri ogljarju in govoril s svojim ljubljanim dekletom.

Pri grajski lipi je Gregca čakal oskrbnik Tiin in zaupno zaprosil Gregca, naj na kak način sporoči ogljarjevi Reziki, da jo rad vidi. Poprosil ga je tudi, naj malo zanj govori, češ, saj ne bo zastoj.

Razumljivo je, da mu je Gregec vse obljubil. Za to obljubo je dobil od zaljubljenega oskrbnika tolar. Od Tiina je tudi zvedel, da misli mladi graščak zalezovati lepo Reziko. Prosil je zato Gregca, naj mu pomaga preprečiti to, kakor ve in zna. Tudi to je Gregec obljubil, a mislil si je: Jaz bom že tako gledal, da bom vama obema zmešal račune.

V gradu se je Gregec dokaj časa zamudil. Največ se je pogovarjal z graščakinjo. Zelo se je čudil Gregec, ko mu je oblastnica gradu začela govoriti:

«Vem, da imaš več razuma v glavi kakor vsi moji tlačani, a v nečem si v veliki zmoti, pa tudi v nevarnosti!»

«V čem, milostiva gospa?»

«Dobro vem, kaj ti govoriš s tlačani. Svarim te, da Matijo Gubca nikar ne posnemaj. Zgodi se lahko, da te bo zadela enaka kazen ali pa še hujša!»

«Hvala vam za te besede, milostiva. Dokler se bo Gregec tako obnašal, kakor se je do sedaj, se mu ni treba ničesar bati!»

«Glej, glej, da se ne prevariš, Gregec!»

Te besede so zelo potrle Gregca. Ko se je vračal proti ogljarju, je premišljal in premišljal, kdo bi ga bil ovadil v gradu. Šele po dolgem premišljanju je prišel na naslednjo misel: Nihče drugi me ni ovadil kakor tista zločesta babnica Srakoperka! Sklenil je tej stvari priti do dna.

Ogljarjeva hči je kuhala južino, ko je stopil Gregec v hišo.

«Rezika, ali si sama doma?»

«Sama. Oče so šli v grad napravljat drva za kopo. Kaj ste zvedeli v gradu?»

«Dosti, dosti, Rezika! Rečem ti, dekle, srečno si, da sem jaz toliko zvedel. Črni oblaki se zbirajo nad teboj. Ako Bog da, jih bom jaz odvrnil od tebe.»

Reziko so te besede hudo razburile. To je Gregec opazil. Da pa deklico pomiri, ji je vse povedal. Svoje pripovedovanje je zaključil:

«Kakor sem ti že rekel, ne bodi prav nič v skrbeh zavoljo tega. Ne hvalim se s svojo spretnostjo, a zavoljo starega prijateljstva s tvojim očetom bom gledal na to, da bom čisto zmešal račune oskrbnika in graščaka. Samo en pogoj zahtevam: Kar ti bom svetoval, moraš vselej storiti.»

Dekle bi bilo rado zvedelo, kaj neki namerava Gregec. Pa ta ji je le dejal:

«Sedaj pa bodi vesela, kakor si bila doslej! Zakaj bi ne bila, ko te bo v nedeljo obiskal tvoj fant!»

Po obedu se je Gregec napotil k daleč okrog znani Srakoperki v Podhrrib.

«Gregec,» mu je govoril ogljar, «glej, da te ta ženska ne začara. Znano je, da je ona z vsemi zlodeji v prijateljstvu.»

«Naj bo v zvezi, s komur hoče! Gregec nima straha pred njo. Zbogom! Jutri ali pojutrišnjem se bomo videli!»

Gregec je odšel, ogljar pa je v skrbeh govoril hčerki:

«Ne veš, kako sem potr, moliva in priporočiva se Bogu, da naju bo čuval!»

Prav pusto in hladno jutro je bilo, čisto podobno jesenskim dnevom, čeprav je bilo komaj prve dni meseca avgusta.

Srakoperka iz Podhrriba je zaklepala vrata pri svoji koči in sama s seboj govorila:

«Da bi že vsi vragi enkrat prišli iz pekla in odnesli tega prekletega Gregca! Pri vseh ljudeh daleč naokoli sem v veljavi in se me tudi boje. Le ta zlodjev dedec me strahuje. Kadar se mu hočem protiviti, se mi zlobno zareži in samo s tistimi svojimi besedami me ukroti. Tudi sedaj, ko je bil pri meni, mi je samo rekel: 'Glej, da storiš, kar ti ukazujem, sicer veš, kaj te čaka — smrt na grmadi kakor vsako čarovnico!' Gregca se je res bati, ker je on v veljavi pri ljubljanskih plemenitajih.»

Babnica se je po tem samogovoru podala na pot proti Strmonskega gradu, kamor je prišla tekom ene ure.

Prvi človek, s katerim se je sešla, je bil oskrbnik.

(Dalje priti.)

merilo verskega prepričanja, ampak politična pripadnost k njihovi stranki. Lahko je človek vse prej kakor veren, a če gre z njimi pri volitvah, je najvzornejši kristjan. Dosti je takih, ki nosijo vero le na jeziku, a če so pristaši SLS, so verni ljudje. Pred nekaj leti so bile v neki občini na deželi občinske volitve. Bili sta že dve stranki, tako zvana farovška in protifarovška. K nekemu staremu možu je prišel agitirat kaplan in med govorom tudi omenil, da morajo voliti prave katoške moze. Stari mož se je nasmehnil in odvrnil: «Saj drugačnih pri nas ni.» Kaplan je od-

šel, a stari mož je volil po svojem preudarku ter bil zato z drugimi naprednjaki vred proglašen za brezverca, čeprav je vestno opravljal vse verske dolžnosti. Tako se pri nas delajo brezverci, kakršne je najbrže mislil tudi gori omenjeni gospod klerikalni poslanec in kakršne dela teden za tednom «Domoljub». S tem se seveda do brezmejnosti podžigajo strasti in sovraštvo proti političnim nasprotnikom. Mi jim ne bomo sledili na tej poti. Smatramo za največjo dolžnost ljubezen do bližnjega, ki naj bo potem te ali one vere.

Iz mariborske oblastne skupščine

Neresen oblastni proračun in izzivanje nasprotnih listov me silita, da tudi jaz kot kmetski poslanec povem svoje mnenje o delu mariborske oblastne skupščine. Kakor je znano, izkazuje naš proračun samo potrebščine, ki so ocenjene na 72 milijonov dinarjev. Ker kritje za te potrebščine še ni osigurano, znaša torej primanjkljaj zaenkrat isto vsoto. Ne bom v podrobnostih ponašal, kar ste že pisali: da bi namreč SLS, ko je bila v vladi, vsaj deloma že bila lahko rešila vprašanje kritja ter izposlovala, da bi vlada za posle, ki jih odstopa oblasti, odstopila tudi odgovarjajoče dohodke.

Jasno je pa, da ti dohodki še ne bodo zadoščali. Kaj bo torej storiti? Kakor je podoba, se bodo po ljubljanskem vzgledu naložili že tako obremenjenemu ljudstvu novi davki. Zavedajmo se pa, da se bo to iz strankarskih ozirov storilo gotovo na pretkan način. Bržkone bodo obdavčeni industrijci, trgovci in obrtniki, ker si SLS ne bo upala naravnost obdavčiti kmetskega ljudstva, kjer ima svoje glasove. Najbrže bo stvar naslednja: plačeval bo davke trgovec, denar pa bosta dajala kmet in delavec. Ali ni to popolnoma jasno: če bodo trgovci plačevali večje davke, bodo tudi dražje prodajali svoje blago, ki ga kupujeta kmet in delavec. Danes pač nimamo v Sloveniji trgovca, ki bi ne znal izračunati svojih izdatkov in svojih prejemkov. Torej je jasno, da bodo ob eventualnih novih davkih obremenjeni vsi stanovi. Klerikalni gospodje seveda tega ne bi priznali, ker se zavedajo, da bi s takim priznanjem izgubili precej volilnih kroglice.

Mogoče bi kdo rekel, da nam bo dovolj kritja nudila vlada ali Rogaška Slatina in Dobrna. To so računi brez krčmarja. Ta denar bo šel večinoma za aparat oblastne skupščine, a kje bomo vzeli denar za ostale proračunske postavke?

Ko je bila SLS v vladi, je bila njena dolžnost, da bi to vprašanje uredila, ker je jasno, da mo-

ramo imeti denar tudi za ljudske potrebe in ne samo za upostavo skupščinskega aparata, toda brez novih davkov, ker je naše ljudstvo že itak visoko preobremenjeno z davki.

Ko sem stavil dva predloga, se mi je reklo, da je različnih predlogov že itak preveč. Pri tem pa se ni prav nič uvaževala umestnost mojih predlogov.

K pisanju «Slovenskega Gospodarja», kako je baje pobil g. Janžekovič g. Petovarja, naj pomnim naslednje: V dotičnem dopisu se čita, da je g. Petovar predlagal, naj se z vso strogostjo izvaja vinski zakon v zadevi šmarnice in naj se uporabijo vsa sredstva, da bodo kmetje do leta 1930. opustili šmarnico. Resnica pa je, da je gosp. Petovar stavil predlog, naj se posveti malo več pozornosti ponarejenim vinom, ki se razpečavajo v naši oblasti, kar je v veliko škodo našim vinogradnikom, na kar je veliki župan g. dr. Schaubach odgovoril, da je že ukrenil potrebne korake.

Kar se tiče šmarnice, je pa gotovo, da je gosp. Janžekovič glasoval za predlog, ki ga je stavil g. Levstik, da se šmarnica ne sme več saditi in tudi ne prodajati, ampak se lahko samo doma uporablja.

Našel bi lahko še mnogo nedostatkov, a bom rajši počakal, kakšno juho nam bo sedaj skuhal oblastni odbor. Gotovo bo tako vroča, da tudi SLS ne bo dišala. Prepričani smo pa lahko, da bo na prihodnjem zasedanju na programu, kako bi se naj poiskale pare.

Klub SDS je že v svoji deklaraciji povedal, da bo proti vsakršnim novim davkom, ki bi jih oblast hotela naprtiti ljudstvu. Na tem stališču smo danes in na njem ostanemo. Ljudstvo več ne prenese novih bremen. Vrnejo naj se nam delne doklade in odstopijo dohodki, ki nam grede po prevzetih poslih, pa bo šlo tudi brez novih davkov.

Jože Finžgar, oblastni poslanec.

G a b r o n. Doživel je starost 70 let. Mož, ki je dolga leta vneto deloval med koroškimi Slovenci in jih vzpodbujal k ljubezni do lastnega naroda, je moral po plebiscitu zapustiti koroška tla in se zateči v svobodno domovino. Tu ni našel, kakor prošt Einspieler, pri cerkvenih oblastvih tistega razumevanja za svoj položaj, ki ga je pričakoval. Šteli so mu v zlo tudi to, da je bil širokosrčen, versko in strankarsko strpen duhovnik. Nazadnje se je starega duhovnika usmilil zagrebški nadškof in mu dal neko siromašno župnijo na Hrvaškem. Tu je zbolel in prišel v Ljubljano, kjer se ga je usmiliła smrt. — Bodi obema narodnima duhovnikoma ohranjen časten spomin!

* **Ponovni pregled invalidov.** V začetku meseca julija se bo ponovno vršil obvezni komisijski pregled invalidov. Onim invalidom, ki bodo imeli dajšo pot, se bodo povrnili potni stroški.

* **Slovenija na zborovanju jugoslovenskih mest.** V dneh 7., 8. in 9. t. m. se bo vršil v Zagrebu kongres zastopnikov jugoslovenskih mest. Iz Slovenije bodo na kongresu zastopana štiri avtonomna mesta: Ljubljana, Maribor, Celje in Ptuj.

* **Prijazen sprejem nemških avtomobilistov in motociklistov v Sloveniji.** Skozi Slovenijo so te dni potovali avtomobilisti nemškega avtomobilskega kluba. V Ljubljani so jim pripravili ljubljanski avtomobilski sportniki izredno priskrben sprejem. Povsod, kjer so se vozili, jih je naše ljudstvo prijazno pozdravljalo. Tudi goste je ta neprisljen in ljubezniv sprejem zelo očaral. Ponovno so ljudem poudarjali, da takega sprejema niso pričakovali.

* **Dvorazredna trgovska šola v Trbovljah.** Trboveljska občina se je pred kratkim obrnila na pristojni ministarstvu v Beograd s prošnjo, da se dovoli v Trbovljah ustanovitev dvorazredne trgovske šole. V Trbovljah namreč zahtevajo trgovci od učencev kot predizobrazbo dovršeno meščansko šolo. Doslej so ti učenci hodili v obrtno-nadaljevalno šolo, kjer so se poučevali skupno z učenci z dosti manjšo izobrazbo. Razumljivo je, da ni imel tako pouk za trgovske vajence nobenega zmisla. Prosvetno kakor tudi trgovsko ministarstvo sta upoštevali tehtne razloge in ustanovitev dvorazredne trgovske šole dovolili.

* **Poroka.** Poročil se je g. Avgust Černe z gdč. Anico Cimpermanovo, hčerko daleč na okoli znanega gostilničarja g. Cimpermana na Polzeli. Mnogo sreče!

* **Za volitve v cestni odbor za srez Litija je uvedel g. Lebinger, kakor nam pišejo, posebno volilno strategijo.** Občina Vače bo morala voliti v Kresnicah, občina Kandrše pa v Kolovratu. Kaj takega se nam ni zgodilo niti v stari Avstriji. Vače in Kandrše so od nekaj volile skupno na Vačah, kar je nekaj povsem naravnega, saj imajo skupno faro in šolsko občino. Ako misli g. Lebinger, da bo s tako strategijo ugonobil našo napredno občino, se zelo moti.

* **Pomlađne prireditve Zveze vojnih tovarišev.** Pišejo nam: 8. t. m.: Odkritje spomenika v Borovnici. 26. t. m.: Veliko zborovanje mož, vojnih trpinov iz bivše Štajerske in odkritje zahvalne spominske plošče preostalih v priljubljenih Petrovčah (prva postaja od Celja). 6. junija t. l.: Pokrajnsko zborovanje na Zalostni gori (Preserje) za vse tovariše iz okolice. 18. junija: Odkritje veličastnega spomenika 329 padlim Šentpetračanom v Ljubljani. Tovariši, pojdite vsak v tisti kraj, kamor vsakogar vleče srce, posebno pa Vam priporočamo Petrovče in St. Peter (Ljubljana). Vse naše podružnice naj prav gotovo pošljejo vsaj zastopnike v ta dva kraja, ki naj se vedno javijo pri predsedniku Čolariču. Če reflektirajo na prenočišče, naj to sporoče krajnemu slavnostnemu odboru. Glavno skupno zborovanje bo pa 21. avgusta t. l. na Brezjah. Povsod naj grmi naš glas: za naše v vojni pohabljenе tovariše prispevaj Slovenija in sama tudi upravljaj ta davek ter skrbi zanje v svoji ljudski zbornici. — Glavni odbor ZSV.

* **Trboveljske novice.** Pri Dolinšku v Hrastniku je bilo v teku let že tretje vlomljeno in pokradena večja množina tobaka. Videti je, da morajo biti tatu domače razmere dobro znane. — V Gaberskem je nastal ogenj pri posetniku Prislanu. Čeprav sta prihiteli na pomoč obe gasilni

DOMAČE NOVOSTI

* **Delavski praznik 1. maj** se je povsod v Sloveniji proslavil dostojno in brez hrupa. Manifestacij ali demonstracij ni bilo nikjer, nego le skromne prireditve s mirnimi nagovori o pomenu delavskega praznika. V Ljubljani je bila sicer policija ves dan v pripravljenosti, a ni imela prav nikakih poslov.

* **Prestolonaslednik Peter v šoli za otroško nego.** Zadnji forek popoldne je posetil prestolonaslednik Peter v spremstvu svojih vzgojiteljic šolo za otroško nego v Beogradu. Prestolonaslednika je posebno razveselila lastna slika, ki jo je opazil med ostalimi zanimivostmi. Ves radosten se je obrnil na svojo vzgojiteljico, češ, to je slika malega Petra.

* **Vodnikovi družbi** še mnogo poverjenikov ni poslalo nabiralnih pol. Ker čas poteka, jih nujno pozivamo, da brez nadaljnega store dolžnost, ki so jo prevzeli, in takoj pošljejo nabiralne pole in denar vodstvu, da more določiti naklado družbenih knjig za tekoče leto. Naj pri tem uvažujejo, da bo imela družba občutno škodo, ako ne bo dobila pravočasno članarine. Pripominjamo, da bo priobčila Vodnikova pratika slike onih poverjenikov, katerih delo bo najuspešnejše in ki bodo nabrali največ novih članov. Kakor smo že

svoječasno poročali, je pristopil k Vodnikovim družbi kot ustanovnik Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander, kar je za družbo največje odlikovanje. Vsak narodno misleči Slovenec, vsaka zavedna Slovenka bodi član Vodnikove družbe.

* **Zborovanje slovenskih novinarjev v Celju.** V nedeljo 8. t. m. bo v Celju občni zbor Jugoslovenskega udruženja, sekcije Ljubljana. Zborovanje, katerega se bo udeležilo tudi nekaj zagrebških članov, bo dopoldne v magistratni posvetovalnici. Po skupnem obedu, ki bo ob pol dveh popoldne, bodo posetili celjski grad.

* **Smrt dveh koroških narodnih duhovnikov beguncev.** Pri Sv. Juriju v Slovenskih goricah je umrl znani koroški rojak prošt g. Gregor Einspieler. Prošt Einspieler je deloval kot odločen narodnjak na Koroškem v Podkloštru in pozneje v Tinjah, odkoder je moral leta 1919. bežati pred nemškim navalom in je prišel brez vsakega imetja kot begunec v Slovenijo, kjer je živel od miloščine zasebnikov in podpore «Gospogvetkega Zvona». Sele junija leta 1922. mu je škof Napatnik podelil župnijo pri Sv. Juriju v Slovenskih goricah. — Minuli petek je umrl v ljubljanskem Leonišču po daljšem bolehanju širom Slovenije znani koroški narodnjak župnik g. Ante

društvi iz Trbovelj, je zgorel Prislanu ves živež in vsa obleka, vrhu tega pa še streha stanovanjske hiše. Skoda je precejšnja. — Živinski in kramarski sejem na Dolu je bil slabo obiskan. Kmetje so prignali do 50 glav živine. Vzrok slabe udeležbe je bilo slabo vreme in ker so se istočasno vršili sejmi v najbližji okolici. — Klerikalna večina v okrajnem zastopu je razdelila nadzorstvo nad cestami v trboveljski občini med naslednje svetnike: rudniškega ravnatelja inž. Pauerja v Trbovljah (cesta od kolodvora do Glavnega trga), Ahaca (od Glavnega trga do St. Pavla), Miho Renka (cesta od Dimnika, pokopališča do Svet. Marka), Zagarja (od Podmeje proti Sv. Katarini in do Bobna) in Metoda Jenka (od Bobna do kolodvora v Hrastniku). — Trboveljska premogokopna družba je uvedla z dnem 27. aprila poleg dveh obstoječih šihov še tretji nočni šiht. Mislilo se je, da bo ta tretji šiht dalje časa ostal v veljavi, vendar je bil ukinjen že 30. aprila. Videti je, da je bil uveden zgolj zato, da ustreže rudnik obveznostim, ki jih ima do železnice. Veselje rudarjev je bilo kaj kratkotrajno. — Prvi maj je potekel v Trbovljah brez incidentov. Prav lep je bil shod, ki ga je priredila Narodna strokovna zveza v Sokolskem domu. O pomenu prvega maja in o nalogah strokovne organizacije rudarjev sta govorila predsednik Pavle Dornik in tajnik Juro Božič. Enako uspel je bil shod iste organizacije v Hrastniku pri Senici, kjer je govoril dr. Joža Bohinjec iz Ljubljane. Socijalisti, komunisti in bernotovci v Trbovljah so imeli skupno proslavo v Delavskem domu na Vodah. Govorili so France Svetek, Jaka Zorga in Lovro Klemenčič. V Hrastniku pa so priredili socijalisti dva shoda, od katerih se je eden vršil pri Domitroviču, drugi v Delavskem domu. Govoril je g. Štukelj iz Ljubljane. Vsi ti shodi so bili zelo dobro obiskani. Nasprotno pa so doživeli klerikalci tako v Trbovljah kot v Hrastniku velik fiasko. V Društvenem domu v Trbovljah se je zbralo le nezadovoljno krščanskih socialcev, v Hrastniku pa jih je komaj okoli deset odšlo k Sv. Juriju, kjer je bila maša in sestanek z okoliškimi organizacijami. — Prvo-majniški večer Narodnega doma v Hrastniku je zelo lepo uspel. Večer je izpolnilo izobraževalno napredno društvo «Edmost» z igro «Radi nagrade» in drugimi točkami. — Sklep oblastne skupščine, da se ustanovi v Trbovljah ekspozitura okrajnega glavarstva, je vzbudil veliko veselje in zadovoljstvo. — Prosvetno kot trgovsko ministrstvo v Beogradu sta dovolila ustanovitev dvorazredne trgovske šole v Trbovljah. Otvorila se bo že jeseni.

* **Nov dnevaik.** V Mariboru je začel v ponedeljek izhajati nov napreden dnevnik, in sicer «Mariborski Večernik Jutra» kot naslednik «Tabora». Naročnina znaša 10 Din mesečno. Vredstvo lista je poverjeno g. Stanku Virantu.

* **Polet dveh naših letalcev v Indijo.** Te dni sta poletela dva naša letalca Sondermayer in Bajdak v Pariz in iz Pariza v Bombay v Indijo, kamor sta srečno prispela. Sedaj se vračata nazaj v Novi Sad. Med potjo bosta pristala v Beogradu, kjer bosta pripravila svečan sprejem.

* **Sprejem naših železničarjev v Bolgariji.** V Carigradu je bila na svojem povratku v Beogradu povsod sprejeta prav prisrčno.

* **Cene soli znižane.** Pred nekaj dnevi je monopolska uprava brzojavno obvestila vsa monopolska skladišča soli, da je odobreno znižanje monopolske takse za sol. Zaradi tega se zniža cena kuhinjski soli za 20 odstotkov. Istočasno se zniža tudi odškodnina za vreče od 16 na 12 dinarjev. Monopolska skladišča soli so ustavila odajajo soli, dokler ne dobe še pismenega navodila, ki je morda že prispelo.

* **Novi gerenti.** Za okrajni zastop mariborski je bil imenovan mesto dosedanjega gerenta g. Lipovška (SKS) za gerenta odvetnik g. dr. Veblin za Sv. Lenart mesto g. Vračiča bivši minister in poslanec g. Ivan Roška r.

* **Močan potres na Sušaku.** Minuli četrtek ob 5. uri zjutraj so na Sušaku čutili močan potresni sunek, ki ga je spremljalo bobnenje. Znatne škode ni napravil.

* **Požar v Cerkljah.** Prejšnji četrtek je nastal v Cerkljah pri posestniku g. Bitingerju požar, ki

je popolnoma vpepelil dvoje gospodarskih poslopij.

* **Rešitev v zadnjem hipu.** Iz Zagorja ob Savi poročajo: Te dni je padla petletna deklica rudarja Bervarja na rudniškem mostu v potok Medijo. Slučajno je prišel mimo monter g. Bele, skočil v vodo in rešil deklico gotove smrti.

* **Otrok zakrivil avtomobilsko nesrečo.** Te dni proti večeru se je pripetila v Kranju radi nepazljivosti otroka avtomobilska nezgoda, ki bi kmalu zahtevala človeško žrtev. Ob cesti skozi mesto je stalo mnogo občinstva, ki je opazovalo nemške avtomobiliste. Medtem je pripeljal po cesti avto g. Kuneja iz Celja z industrijecem g. Petrom Majdičem. V tem hipu je neki otrok blizu Puškarne stopil preko ceste. G. Kunej je avto tik pred otrokom z zavoro ustavil s tako silo, da je počila pnevmatika na zadnjem kolesu in je avto zavil na levo in se z vso silo zaletel v kamenita vrata Puškarne. Avto se je na sprednjih kolesih tako močno poškodoval, da ni bil več poraben za nadaljnjo vožnjo. Otrok pa je bil le malo opraskan. Pazite na otroke!

* **Zlobna roka zanetila požar.** Dne 20. aprila je zgorelo v Črni podstrešje Drogenikove gostilne in zraven stoječi skedenj, napolnjen s senom. Ogenj, ki je nastal v poslopju na treh mestih hkrati, je bil nedvomno podtaknjen. Orožništvo iz Črne je aretiralo nekega možaka, ki je osumljen zločina. Le domačim gasilcem in gasilnemu društvu iz Mušenika se je zahvaliti, da je bil ogenj omejen.

* **Nenadna smrt.** Te dni je v Braslovčah nenadoma umrla gđc. Anica Medvedova, nekakinja tamošnjega dekana, nameščena kot učiteljica v St. Andražu pri Velenju. Bolehala je zadnje dni na angini in si je po nesrečnem naključju zastrupila kri. Pokojnica je bila daleč na okoli priljubljena. Blag ji spomin!

* **Toča.** Minulo nedeljo je divjala nad Mariborom proti poldnevu močna nevihta z gromom in bliskom, na kar se je vsula v treh presledkih močna toča, ki je še po dežju ležala v kupih po vrtovih. — V Trbovljah je istega dne kmalu popoldne razsnjala nevihta, tekoma katere je padala od Hrastnika proti Zagorju kakor oreh debela toča. Ko se je zjasnilo, so bila tla za 1 cm pokrita z njo.

* **Hmeljišča po toči poškodovana.** Iz Savinjske doline poročajo, da je toča v nedeljo močno poškodovala hmeljišča. Pognali bodo seveda novi poganjki, a hmeljska kampanja se bo zaradi tega znatno zakasnila.

* **Meljski hrib pri Mariboru se podira.** Nedeljski naliv med nevihto je bil tako silen, da se je začel sredi dneva podirati Meljski hrib ob ovinku Drave pri Mariboru. Velike množine blata in kamenja so popolnoma zasule okrajno cesto proti Sv. Petru. Naslednji dan so cesto, ki je bila na dveh krajih zasuta, toliko očistili, da je promet zopet mogoč. K sreči ob priliki katastrofe ni bil nihče na cesti, sicer bi plaz, ki je segal do Drave, gotovo zahteval žrtve.

* **Zalostna usoda železniških invalidov.** Železniški invalidi, ki že itak žive v obupnih razmerah, so prejeli te dni še pismeno obvestilo od Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu, da se jim s 1. majem ustavijo še sedanji skromni mesečni prejemki. Društvo železniških upokojujencev je sicer takoj ukrenilo vse potrebne korake proti temu krutemu postopanju, prosil pa obenem tudi vse merodajne činitelje, naj priskočijo tem najbednejšim med bednimi na pomoč.

* **Občine Motnik, Spitalič in Trojane za priklopitev k ljubljanski oblasti.** Ljubljanska oblastna skupščina je soglasno sprejela predlog glede priklopitve občin Motnik, Spitalič in Trojane k ljubljanski oblasti.

* **Izredna čebelarstva sreča.** Pišejo nam: Gosp. Ignac Barle v Rojah pri Veliki Loki je imel ob razmeroma hladnem vremenu res pravo srečo. Izmed njegovih petih panjev čebel je prvi dobil roj 26., drugi 29., tretji in četrti pa 30. aprila t. l.

* **Požar v Lakočah.** Dne 26. aprila t. l. je nastal pri nekem posestniku v Lakočah pri Mokronogu požar, ki je vpepelil hišo in hleve do tal. Tudi obleka, perilo, žito, krma in ves prihranjeni

denar so postali žrtev plamena. Ker ni na hribu vode in je vzorna pot za brizgalno neprimerna, je poslal načelnik gasilnega društva gasilce peš na kraj nesreče, da so pomagali reševati, kar se je dalo rešiti.

* **Beračenje se je po Sloveniji tako po mestih, kakor na deželi tako razpaslo, da nima miru pred berači, kamorkoli se ganeš.** Med njimi je nešteto čvrstih možakov, ki postajajo prav nasilni, ako ga odpraviš le z malim darom. Zlasti pa je oblagodarjena z berači Ljubljana. Stranke, ki stanujejo v prilicijih, imajo kakšen dan preko dvajset beraških obiskov. Jasno je, da večina strank ne more podpirati beračev, ker same komaj živijo s svojimi majhnimi dohodki. Minuli petek, na dan beračev, je bila Ljubljana kar preplavljena z berači. Pojavili so se ne samo domači, temveč tudi podeželski berači. V Udmatu je bil aretirant star berač Tone iz Spitaliča. Pri žepni preiskavi na stražnici so pri njem našli 142 Din. Poslali so ga na njegove stroške domov v Spitalič.

* **Strela zaigala viničarsko kočo.** Med nevihto minulo nedeljo je tresnilo v viničarsko kočo posestnika Muca v Sp. Hlapju v Slovenskih Goricah. V hipu je bilo vse v plamenu in so si ljudje komaj rešili golo življenje. Nesreča je za posestnika, ki ni bil zavarovan, tem hujska, ker mu je zgorel tudi ves živež.

* **Novorojenček, ki tuli kakor volk.** V Klisu pri Splatu se je rodilo te dni dete, ki ima na obeh rokah štiri prste zaraščene, stopala brez nog pa so obrnjena nazaj. Nenavadni sta tudi čelna kost in hrbljenica. Ljudje pravijo, da otroček tuli kakor volk. Zdravniki so mnenja, da bo otrok ostal pri življenju. Tako pišejo časopisi.

* **Bel som v Kolpi.** V reki Kolpi je ujel te dni neki ribič soma, dolgega 30 cm, popolnoma belega, ter ga prinesel na trg v Karlovac. Ljudje so se zbirali okoli redke živali, kakršne ne pomnijo niti najstarejši ljudje. Slučajno je prišel mimo profesor Močnej, ki je ribiča zaprosil, naj pokloni belega soma gimnazijski zbirki, kar je ribič rad storil, ker praznoverni svet ni hotel kupiti take ribe.

* **Glede uboge žene iz Uršnih sel nam pišejo,** da dotičnica ni iz Uršnih sel, nego je samo tam v službi.

* **Ustrelil svojo izvoljenko in nato samega sebe.** Na Vodnikovi cesti v Spodnji Šiški se je odigrala 3. t. m. zvečer strašna ljubavna žaloigra. Šofer Hudovernik, doma z Bleda, se je sprehajal s svojo izvoljenko po Vodnikovi cesti. Hudovernik je menda očital svojemu dekletu, da ga ne mara. Po kratkem razgovoru mu je dekle odgovorilo, da ga res ne mara in da mu odpoveduje ljubezen. Podoba je, da je šofer Hudovernik že dalje časa nosil s seboj misel, da v primeru odpovedi in nesrečnega izida svoje vroče ljubezni stori nagel konec. Sredi mirnega razgovora, ki je potekel brez prepira, je potegnil samokres in ustrelil najprej proti svojemu dekletu in nato položil cev samokresa na svoje sence in izstrelil. Učinek je bil katastrofalen. Hudovernik se je zgrudil s prestreljenimi možgani naglo na tla, dočim je dekle ostalo na nogah ter še prve hipe nekaj govorilo. Kmalu pa se ji je razlil gost curek krvi po obrazu, nakar je padla v nezavest. Dekle se piše Sidonija Kramarjeva in je stara komaj 16 let. Njena mati živi v Sv. Petru pod Sv. Gerami na Štirjskem. Mladostna Sidonija je bivala v Ljubljani pri svoji teti Šotlerjevi in je bila vajenka pri Severju. Ranjenko so prepeljali v bolnico.

* **Po nesreči jo do smrti obstrelil.** V ponedeljek zvečer se je zgodila na Vodovodni cesti v Ljubljani nesreča, katere žrtev je postala 14letna učenka I. letnika meščanske šole Ivanka Mavsarjeva, hči železniškega sprevednika. Nezavestno deklico z malo rano na desnem sencu je našel železničar Rudolf Dovečar, ki se je vračal domov iz službe. Sprva je bilo splošno mnenje, da je Ivanka podri kak kolesar. Ko pa je Dovečar omenil nadzorniku Antonu Zabukovsku in višjemu stražniku Francu Tomšetu, da je videl na cesti malo prej, preden je prišel do poškodovanke, hiteti proti domu 14letnega dijaka 3. razreda realke F. B., sina poštnega uslužbenca, je bila uganka kmalu rešena. Dečko je bil že v postelji

in je ves prestrašen takoj priznal resnico. Dečka so poslali doma po 20. uri v bližnjo Felberjevo trgovino po panto za čevlje. Medpotoma se je igral z malo flobertovko, ki jo je imel nabasano. Na česti je nedaleč od hiš srečal svojo znanko Ivančo, vračajočo se od šmarnic iz šišenske cerkve domov, katero je hotel iz bližine petih korakov s pokom v zrak prestrašiti. Dvignil je roko, v kateri je imel orožje, a sprožil po nesreči prekmalo, kar je postalo za deklico usodno. Kroglica ni šla v zrak, temveč je prebila Ivanki desno senco in se ji zarila v možgane. Revica se je zrušila brez glasu na tla. Opazivši na sencih deklice kri je dijak takoj priskočil k Ivanki in jo jel klicati po imenu. Ker pa ni dala od sebe nobenega glasu, jo je spravil v travo kraj ceste, nakar je ves preplašen zdirjal v trgovino, nato pa domov, kjer je po večerji takoj odšel spat. Ivanka je okrog 21. ure, ne da bi se zavedla, podlegla poškodb. Policija je uvedla strogo preiskavo glede posesti strelnega orožja pri otrokih.

* **Samomor v duševni zmedenosti.** V Beli cerkvi pri Novem mestu si je v hipu duševne zmedenosti pogнал kroglo v glavo tamkajšnji učitelj g. Ivan Špenko in bil takoj mrtev. Pokojnik je bil izboren vzgojitelj in velik ljubljenec mladine. Udeleževal se je marljivo tudi kot sokolski delavec in rad pomagal ljudem s svojimi nasveti. Užival je velik ugled, kar je pokazal zlasti pogreb. Blag mu spomin!

* **Zagoneten detomor.** Ko je 29. aprila t. l. pregledoval tovarniški delavec Jurij Cintauer iz Cigonca jarke na Jezal, pri tako zvanem Morskem očesu v občini Cigonca, je našel pod mostom v nekem jarku truplo novorojenčka. Truplo je bilo vrženo v jamo, ki je bila polna vode. Zaradi deževja v zadnjih dneh je voda v jami narasla ter brez dvoma splavila truplo v jarek, po katerem teče voda, izvirajoča iz omenjene jame. Truplo je obležalo pod mostom, ki je kakih 30 korakov oddaljen od dotične jame. Otrok je bil zavrt v predpasnik. Orožniki nečloveško mater pridno zasledujejo.

* **Svojo ženo umoril.** Iz Uršnih sel na Dolenjskem poročajo: V četrtek zgodaj zjutraj je šel nadomestni čuvaj državnih železnic Franc Soklič s svojo ženo, s katero se je poročil šele pred dvema mesecema, v čuvajnico v Basen v službo. Kaj se je prav godilo na tej polji med mladima poročencema, ni znano. Očividno je prišlo med obema do hudega prepira, ki se je končal zelo žalostno. V jezi in razburjenju je namreč čuvaj Soklič približno 300 korakov pred čuvajnico v gozdu gospe Kapševke zaklal svojo ženo. Pustil jo je mrtvo na tleh, sam pa se takoj vrnil domov, se preoblekel in z izgovorom, da ga je postal nadziratelj v Toplice, neznanokam izginil. Morilec je baje izvršil svoje dejanje iz ljubosumnosti.

* **Najden mrtvec.** Blizu Plevna pri Stari Loki so našli te dni truplo neznanega mrtveca, pokrito z dračjem in robidovjem. Truplo, ki je že močno razpadlo, je bilo brez glave. Lobanja je visela v bližini na nekem drevesu. Oblastvo je odredilo poizvedovanje, da ugotovi, kdo je neznan mrtvec.

* **Zgodaj sta zašli na kriva pota.** Ljubljanska policija je te dni prišla dve zelo mladi deklici, ki sta zabredli na slaba pota in jima delo več ne diši. Po mestu se je že dalje časa potepala Ljubljanka 15letna Pepca. Učila se je pri neki šivilji, toda raje je ubogala prijateljice, z njimi postopala in kljub svoji rosnosti mladosti lovila moške. Druga aretirana grešnica Štefka je hotela prenočiti z nekim moškim v nekem prenočišču v Kotočvorskimi ulici. Prišel pa je tja stražnik. Moški je pobegnil, Štefka, ki ima šele 17 let, pa se je skrila na dvorišče, kjer so jo pozneje iztaknili in zaprli. Ljubljana postaja vse preveč velemestna po slabih strani.

* **Napad na liški železnici.** Na liški železnici se je te dni vozil zobni tehnik Jerinič iz Sibenika proti Liki. Zleknil se je na klop v kupeju in zadremal. To priliki sta izrabila dva lopova za napad. Prvi se je postavil v bližino vrat in je stal na straži, drugi pa je Jeriniča napadel in mu skušal ukrasti listnico. Naletel pa je na trd oreh, kajti Jerinič je imel toliko prisotnosti duha, da je skočil pokonec, prijel napadalca za roke in pri-

šel klicati na pomoč. Razbojnikov tovariš, ki je stal na straži, je skočil iz vlaka in pobegnil. Pobeg tovariša je razbojnika navdal s takim strahom, da se je obupno odtrgal od Jeriniča ter skočil iz drvečega vlaka. Ko je zobni tehnik videl, da je napadalec izginil, je opazil, da mu je razbojnik prerezal suknjo, toda tako nerodno, da je listnica ostala v žepu. Ob istem času je poskušal razbojnik napasti tudi nekega drugega potnika, ki se je vozil v sosednjem vagonu. Tudi ta napad se je izjalovil. Kakor se je ugotovilo, sta neznan razbojnika stopila na vlak v Kninu.

* **Brata udaril s kolom po glavi.** Na llovici je Josip Virant, 27letni posestnikov sin, čistil in razkuževal hlev, kjer se je pojavila nalezljiva živinška bolezen. Medtem je njegov brat pripeljal k njemu domov in ga je hotel na vsak način spraviti v hlev. Brat Jože mu je to branil, češ, da hlev še ni očiščen in naj zato zunaj počaka. To je brata tako ujezilo, da je prijel za kol ter brata z njim udaril po glavi. Ranjence je moral v javno bolnico.

* **Velika poštna poneverba v Rogiški Slatini.** Kriminalnim organom ljubljanske policijske direkcije se je pred kratkim posrečilo na glavnem kolodvoru prijeti 35letnega poštnega upravnika Alberta Gabriča. Proti njemu je bila izdana tirailica zaradi poneverbe državnega denarja na pošti v Rogiški Slatini, kjer je omenjeni služboval nekaj mesecev. Poneveril je 41.000 Din.

* **Moške in ženske nogavice solidne kvalitete** dobite po zelo nizkih cenah pri Francu Pavlinu, Ljubljana, Gradišče št. 3. 119

* **Zasebni krojni tečaj za prirojavanje in izdelovanje krojev za gospode in dame.** Pričetek novega tečaja 16. t. m. Važno je za vsakega krojača ali vsako šiviljo, da obiskuje krojni tečaj. Ker ima lastnik krojnih tečajev lastni modni pariški salon, ima vsak učenec priliko, praktično se izvežbati v šivanju, videti preizkušnje (probe), izdelovati kroje za abnormalne. Vsak učenec, ki je obiskoval krojni tečaj, ima vsako leto osem-dnevni brezplačni pouk o spremembi mode. Tudi se učencem daje službe. Revnejšim tečaj ceneje z ugodnimi plačilnimi pogoji. Zunanji učencem se preskrbta hrana in stanovanje. Učenci, ki ne morejo priti v Ljubljano, krojni pouk potem pošle. Izdaja modnih listov s priloženim slovenskim krojnim poukom za krojače po 50 Din. Informacije daje lastnik krojnih tečajev F. Potočnik, Ljubljana, Stari trg 19, za svoj kraj ponovno odlikovan v inozemstvu.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

BELOKRANJSKI STRAHOVI ALI UJETI PTIC.

Bela Krajina, v maju.

V Beli Krajini so zopet oživel strahovi, ki so že nekaj časa mirovali. Zloglasni Štefan Majerle iz Otavca se je splazil ob belem dnevu do hiše svojega najboljšega dobrotnika, ko se je ta nahajal na sejmu, njegova žena pa je bila na polju, razbil šipo v oknu, se splazil v hišo, odnesel pištolo in nekaj obleke ter pobegnil z vsem v ložo. Izdala ga je rana, ki jo je imel pod zapestjem roke in ki mu jo je zadal drobec šipe. Štefan se je sprva izgovarjal, da se je oprušil na stelji, kesneje pa je trdil, da ga je ranilo železje, ko je nastavljal jazbecu past. Res, dobro je nastavil, da se je ujel ta zviti jazbec...

Jazbec je bil takoj drugega dne v črni jazbin, kjer preiščuje, kako krivičen mora biti svet, ki ga je obsodil na samoto in mu vzel zlato prostost. Prej je bila vsaka hiša njegova, če ne podnevi pa ponoči, sedaj se pa še ganiti ne sme. Čudna smola, precej so ga ujeli, in to že drugič. Tretjič bo pa treba biti res bolj previden.

Možak je posebno za časa vojne dobro živel. Danes je bil v tej zidnici talčevrške občine ter si privoščil kozarček, jutri je obiskal drugo ter odnesel steklenico žganja, katerega je prelil v svoje steklene shrambe pletenk, ki jih je imel skrite v leščevju in obložene s kamenjem, nakradeno meso pa je bilo spravljeno v kadi in zakopano pod kozolcem, kjer je bil vedno hlad; tudi

ni nagajala voda in varnost je bila tam največja.

Kesneje si je izbral izvoljenko, in tako je bil že bolj srečen na svojih pohodih, saj je imel spremeljevalko. Ko je bil v zaporu, je osamel. Sedaj se je pa zopet ožunačil in začel na svojo roko. Toda, ujel se je. Ljudje so se zopet oddahnili z željo, da bi jih ne prišel zopet tako kmalu nadlegovat. Počasi se čisti Bela Krajina in upajmo, da bodo kmalu pod ključem vsi njemu podobni ptički.

VESTFALSKO PISMO.

Suderwich, koncem aprila.

Vljudno Vas prosim za malo prostora v «Domovini». Dolgo je že, odkar se nisem več oglašil, čeprav se tukaj pri nas dogodi marsikaj zanimivega. Spričo groženj, naj nikar ne pišem v «Domovino», sem molčal in trpel, dokler nisem bil izzvan na odgovor.

Vzrok vsemu temu je bil, ker sem se lani in že poprej spuščal proti duhovniku g. Kalanu, češar pa nisem delal v svojem lastnem interesu, ampak v interesu nas vseh naprednih Jugoslovancov tukaj na Vestfalskem. Zraven pa sem naj-energičneje zagovarjal delo in postopanje našega rojaka ter vodje, vrlega naprednega delavca g. Bolhe.

Iz mojih prejšnjih pism na uredništvo «Domovine» je razvidno, kakšno je moje mišljenje napram Slovincem na Vestfalskem kakor tudi napram naši novi domovini Jugoslaviji.

To moje pismo pa naj služi v odgovor rojaku Zupancu, ki me je pismeno izzval iz mojega miroljubnega stališča, pa tudi vsem onim rojakom, ki morda verjamejo, da sem jaz v resnici izdajalec Slovencev na Vestfalskem. Rojaki na Vestfalskem naj sodijo iz naslednjih vrstic, na kateri strani je izdajalstvo in kdo želi mir med Slovenci.

Ko so se lansko poletje člani tukajšnjega Jugoslovenskega društva ob peletnici društvenega obstoja dali slikati, je odbor dal napraviti spominsko tablico z jugoslovenskim grbom, za kar so bili sploh vsi člani navdušeni. Ko pa je fotograf imel slike gotove in smo jih z velikim veseljem tudi sprejeli, se je začela borba proti tej spominski tablici. Tablica bi dočimnikom ne bila tako na poti, kakor je bil jugoslovenski državni grb. Slišale so se razne opazke. Ti rojaki so, kakor pravijo, sicer dobri Jugoslovenci, samo jugoslovenskega državnega grba ne morejo videti ter nas res prepričane Slovence imenujejo fanatične nacionaliste. Po drugem kraju pa se ližejo okoli g. konzula in g. Bolhe, češ, da so miroljubni in zelo dobri narodnjaki.

Kaj hoče rojak Zupanc s svojim pismom povedati, ne vem prav, ker je pismo pisano zelo nejasno. Razumem ga samo v toliko, da je prišel čas, ko bom moral tudi jaz povedati, kaj je on zakrivil. Prvič se on drži parole, da «Domovina» ni za to, da bi se naši rojaki v njej oglašali. Nadalje mi on podtika, da marsičesa nisem prav naredil. Če se je tudi res kdaj pripetilo, da nisem tega ali onega povsem prav napravil, bi rojak Zupanc s svojimi bližnjimi prijatelji vendarle ne smel napram meni in mojim prijateljem nastopati s tako nečuvnenimi sredstvi. Jaz sem tega mnenja: če kaplja kave kane na srajco, ni treba takoj s tako strašnim vikom in krikom klicati po perici, kakor je to storil Zupanc s svojimi ožjimi prijatelji.

Največji prestopok, ki ga je rojak Zupanc kdaj mogel storiti, je bil ta, da je kot predsednik društva šel pred zborovanjem v dvorano ter nas Jugoslovence v Suderwichu kruto razžalil s tem, da je grb na spominski tablici zalepil s papirjem. S tem je zatajil tudi svojo narodnost pred javnostjo. To pa je imelo za posledico, da se je društvo razcepilo in je rojak Zupanc ostal sam z maloštevilnimi člani, s katerimi pa še zmiraj hoče delati ropot, kar mu pa ne bo prineslo ničesar dobrega.

Rojak Zupanc, sedaj pa Ti meni povej, ali ni to resnica, kar sem v tem dopisu povedal. Ali želiš še več? Ne misli nikdar, da boš s svojim orožjem, ki ga uporabljaš napram poštenim ljudem, prišel komu do kože.

August Korosec.

SOKOLSTVO

s Sokol Šmarje pri Jelšah naznanja, da se bo na splošno željo igra «Rěvček Andrejček» ponovila 8. t. m. Na svidenje!

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

O BRZOJAVU, TELEFONU IN BREZ- ŽIČNEM BRZOJAVU.

V zadnjih člankih smo govorili o prometu in prometnih sredstvih. Zato ne smemo pozabiti naprav, ki so v prometu velikanskega pomena in ki v nekem oziru nadomestujejo stara prometna sredstva.

Sem spadata v prvi vrsti brzojav in telefon. Na to, kako bi se hitro pošiljala sporočila v velike daljave, so ljudje mislili že v starih časih. Tako so jim zlasti v vojski služile rakete in ognjeni signali v to, da so pošiljali novice v veliko daljavo. Vendar je bilo to vprašanje rešeno šele z iznajdbo telegrafa.

S telegrafom se je bavil že leta 1773. francoski učenjak Nodier. Vendar pa je minilo od takrat še 70 let, preden se je ta misel uresničila. Prvi praktični brzojav sta napravila Gauss in Weber iz Göttingena leta 1833. Zares uporabnega pa je napravil Amerikanec Morse, ki je izumil brzojavno pisavo.

Nobena iznajdba se ni tako hitro razširila kakor brzojav. Pred vsem je bilo dobro došel trgovcem in železnicam.

Kako se je spremenila trgovina, odkar izve trgovec vsak dan, kakšne so cene blaga na posameznih tržiščih! Še važnejši pa je brzojav za železnice. Odkar spremlja brzojavna žica železniško progo, je šele mogoč varen promet, ki je neodvisen od megle, teme in podobnih ovir. Po brzojavu izvemo vsak trenutek, kaj se vrši na progi, kje stoje in kod vozijo posamezni vlaki.

V naslednjih letih so vpeljali brzojav v vseh kulturnih državah. Danes znaša dolžina brzojavnih napeljav milijone in milijone kilometrov. Tako je danes ves svet preprežen z gosto mrežo brzojavov.

Vprašanje brzojava je bilo popolnoma rešeno šele s podmorskim kablom. Sila je tudi tu naganjala človeka, da je premagal ogromne težave; kajti pri kablu je doživel vsa mogoča razočaranja.

Anglija, prva trgovska država, leta 1850. Še ni bila brzojavno zvezana z ostalo Evropo. Londonski trgovci so izvedeli novice šele pol dneva kasneje kot kak kramar v podeželskem mestu na celini. Da so prej izvedeli novice iz Evrope, so imeli posebne brze parnike.

Da bi odpravili ta nedostatek, so se predvsem trudili angleški trgovci. Najtežje pri tem je bilo, iznajti tako žico, ki bi jo lahko polagali v morje. Taka žica mora biti zelo prožna, mora se prilagoditi površini morskega dna, dalje mora biti taka, da jo ne poškodujejo morske živali in mora biti zelo odporna proti mokroti.

Vsem tem pogojem je ustrezala gutaperča, ki se je pojavila na trgu leta 1849. S to snovjo je zgradil angleški inženjer Brett prvi kabel, ki je otvoril leta 1851. brzojavni promet med Anglijo in Evropo. Isto se je zgodilo tudi v Sredozemskem morju. Treba je bilo zvezati še Ameriko in Evropo. Kako potrebna je bila ta zveza, vidimo, če pomislimo, da je takrat potreboval parnik iz Evrope v Ameriko pol meseca.

Kako so občutili Amerikanci ta nedostatek, je razvidno iz tega: Veliki ameriški listi so imeli takrat posebne brze parnike, kateri so šli parnikom, ki so prihajali iz Evrope, več tisoč milj naproti. Na odprtem morju so prevzeli evropske časopise in odpulili z njimi nazaj v Ameriko. Ti mali parniki so prišli 12 do 18 ur pred poštnim parnikom v Ameriko. Narod, ki mu je toliko na tem, da izve novice nekaj ur prej, se tudi ni ustrašil velikih težav, ki jih je bilo treba premagati pri polaganju podmorskega kabla. Ameri-

kanci in Angleži, ta dva žilava naroda, sta vse storila, da se je vzpostavila brzjavna zveza med Evropo in Ameriko. Tako je bil leta 1866. po več ponesrečenih poskusih položen prvi kabel, dolg 6600 km, ki je zvezal obe celini. Pozneje so položili še več drugih.

Govorjenje na daljavo je dalje omogočil telefon. Prvi praktični telefon je napravil Amerikanec Bell leta 1876. Danes imajo vsa večja mesta na svetu telefon.

A tudi žica ni danes več neobhodno potrebna za pošiljanje poročil v daljavo. Danes lahko govorimo po zraku. Leta 1907. je bila vzpostavljena prva brezžična zveza med Evropo in Ameriko. Od leta 1910. je ta naprava splošno v rabi. Danes je brezžičen brzojav tako izpopolnjen, da lahko sedi v svoji sobi in poslušaj petje v daljnji Ameriki. Še več, človeška iznajdljivost je izumila celo način fotografiranja v daljavo.

ZDRAVSTVO

ALKOHOL UNIČUJE ČLOVEŠTVO.

Najgrše na svetu je pijančevanje. Pijanec zavre človeško dostojnost ter postane živina. Kdo je temu vzrok? Prepogostokrat starši sami, ki že negodne otroke navajajo na pijačo.

V starem času so verjeli, da alkohol krepi telo. Šele novejša doba je začela proti tem zmotam boj. Alkohol ni le ohranitvi našega telesa odveč, temveč še celo naravnost škodljiv, ako se človek začne zalivati z njim.

Alkohol so poznali že Arabci v 12. stoletju in od njih je prešla beseda alkohol na današnje čase. To se ve, da čistega alkohola nihče ne pije, ker preveč peče, toda pije se alkohol, mešan z vodo in drugim pod imenom raznega žganja, piva, vina. Kljub temu pa ostane še vedno alkohol, čeprav silno razredčen.

Ako alkohol tudi ne škoduje vselej naravnost in hipno človeškemu telesu, mu je vendar poguben zaradi tega, ker mu uniči, kakor piše učenjak Liebig, notranje moči, katere telo potrebuje za zmagovanje notranjega dela.

Redilne vrednosti alkohol sploh nima. V moki, kolikor jo gre na noževost, je izdatno več hranilne vrednosti kakor v vrčku današnjega najboljšega piva.

Žganje ni drugo kakor mamilo, ob katerem revež pozabi, da je lačen, obenem pa mesto hrane uživa svoje lastno zdravje. Alkohol, torej tudi žganje, že v majhni meri zaužit, draži telo in je zaradi tega strup in ne živilo. Da alkohol ne more biti živež, se razvidi že iz tega, ker takoj zagori, kakor hitro pride v naše telo. Naše telo je namreč tako urejeno, da vsako zaužito reč nekako tako predela kakor ogenj netivo v peči ter izločuje izgorke iz sebe. Odpravlja jih deloma skozi čreva in ledvice, deloma pa skozi pljuča na kožo. Prvi so odpadki in voda, drugi sapa, tretji pa pot. Termometer kaže v našem telesu po zaužitem alkoholu, naj istega pijemo v vinu, pivu ali žganju, manj telesne toplote kakor navadno. Ta pojav gre na račun otrpjenih živčnih središč in kri prihaja pod hladnejšo vrhno kožo. Zaradi tega nam postanejo tudi lica bolj rdeča. To po pijači ne pomenja nič drugega kakor nekako mrtvoudnost.

Kdor misli, da mu je po zaužitem alkoholu res bolj toplo, vara samega sebe. To se mu samo tako dozdeva. Alkohol vedno zmanjšuje telesno toploto. Ako bi alkohol telesno toploto pomnoževal, bi pač ne bilo zmrznilo že toliko pijancev.

Alkohol dalje ovira redno prebavo jedil v našem telesu. Zlasti na tešče ga že prav pičila merica zadostuje, da se 22 do 25 odstotkov ogljenčeve kisline manj izloči iz našega telesa kakor navadno. Želodec žganjarja dostikrat oteče, navadno je pa zjutraj ves ožgan, kakor bi bil ves prevlečen z ogljem. Da se po zaužitem žganju navadno izloči manj vode iz našega telesa kakor sicer, nam pove, da se v telesu ni toliko tvarin predelalo kakor sploh. To je vzrok, da pijanci dostikrat zbole na ledvicah. Tudi srce je po zaužitem alkoholu prisiljeno delovati huje

Vemo, da je pijanca težko spreobrniti, ker je pijanec nedostopen za vsak nauk ter neprestano trdi svoje, da mu pijača «nuca». Tudi delavec na polju pravi, kako silno ga pijača poživlja. Vse to je kruta nevednost. Hipna telesna napetost v pijanem stanju se kaj kmalu spremeni v splošno telesno slabost. Sicer pijancev ne bomo spreobračali, pač pa svarimo starše, tudi one, ki so nepoboljšljivi prijatelji alkohola, naj svojim otrokom nikar ne dajajo alkohola — niti po kapljica. Ako bodo vzgojili otroke za trezne člane človeštva, jim bo to več vrglo kakor največja dota.

ZANIMIVOSTI

PROIZVAJANJE IN UPORABA PLINA.

Pri gorenju drv opazujemo, da se razvijajo razni plini, ki obstojajo iz ogljika in vodika. Baš ti razvijajoči se plini povzročajo, da gori les s svetlim plamenom. Čim več takih plinov nastaja, tem svetlejši je plamen. Zlasti mnogo plinov razvijata pri gorenju premog in šota. Svetloba, ki jo včasih opazujemo na šotnem močvirju, ni nič drugega kakor plin, ki nastaja pri razpadanju šote. V pokrajinah petrolejskih vrelcev v Zedinjenih državah je toliko naravnega plina, da ga s posebnimi pripravami love; z njim kurijo in svetijo v mestih tamkajšnjih pokrajin.

Povsod nam priroda ne nudi takih naravnih plinov v zadostni količini. Ker pa človek plin zelo potrebuje, si ga mora njegov iznajdljivi duh sam pripravljati.

Vemo že, da vsebuje premog poleg ogljika kot svoje najglavnejše sestavine tudi mnogo plinov. Nekatere vrste premoga imajo v sebi večje množine plina kakor druge. Za pridobivanje plina bomo jemali vsekakor tak premog, ki nudi več plina. Kaj naj storimo s premogom, da mu odvzamemo plin, ki ga hočemo uporabljati za kurjavo ali za razsvetljavo? Najpreprostejši in tudi najstarejši način je oni, po katerem dobivajo iz premoga plin s tem, da ga žgejo. V praktične svrhe so začeli uporabljati ta način v začetku 19. stoletja, torej pred dobrimi 200 leti.

Oglejmo si, kako se to vrši! Za pridobivanje plina nalože premog v velik zaprt prostor, pod katerim gori ogenj. Pod vplivom vročine se premog spremeni v žerjavico in iz njega uidejo vsi ogljikovodikovi plini v podobi gostega, sivega dima. Ta plin je še v sirovem stanju in je tak še neuporabljiv; zato ga je treba prej očistiti, odvzeti mu je pred vsem katran in razne neprijetno dišeče sestavine amonijaka. To se vrši v čistilnici. Poleg tega pa je treba pridati takemu plinu, da postane uporabljiv, še raznih spojin. Plin, ki pride iz opisanega zaprtega prostora v obliki gostega sivga dima, napeljemo skozi več posod, napolnjenih z vodo. Ko gre plin skozi vodo, se mora razkrojiti v mehurčke. Pri tem pa pusti v vodi ves ostanek katrana in spojin amonijaka. Nadaljnja pot vodi plin skozi cevi, ki so namazane z različnimi snovmi, n. pr. z živim apnom in podobnim. Na tleh ostanejo zadnji ostanki nesnage. Plin, ki je napravil to pot, je popolnoma prozoren in obstoji samo še iz ogljikovih vodikov ter diši podobno kakor bencin. Tak plin je sedaj uporabljiv; napeljemo ga v tako zvan gazometer, iz katerega ga potem črpamo, da z njim kurimo in svetimo.

Ko smo razgreli premog, da je nastala iz njega žerjavica in so ušli iz njega vsi plini, je ostal od premoga čist ogljik, tako imenovan koks. To je dragoceno kurivo, ki se prodaja po visoki ceni, a plina sedaj ne vsebuje več. Zakaj se tudi ta ogljik ni izpremenil v plin? Zmanjkalo je vodika, s katerim se ogljik lahko spaja v plin. Nastalo je na ta način vprašanje, kako uporabiti tudi ta ogljik, da dobimo iz njega plin. Treba je samo dovoljne množine vodika in ves ogljik se bo spojil z vodikom v gorljiv plin. To so res tako tudi poskusili in se jim je poskus posrečil. Napeljali so vodno paro nad žareč premog; pri tem so dobili velike množine gorljivega plina, premog pa je popolnoma izginil. To pa se vrši tako-le:

Vodna para se nad žarečim premogom spremeni v vodik in kisik, iz katerih dveh prvin obstoja vodna para. Ker postane vodik prost, se spoji z ogljikom, ki se nahaja v premogu, v plin, sestojič iz ogljika in vodika. Kisik pa se prav tako spoji z ogljikom v novo plinasto snov, tako zvani ogljikov oksid, ki je tudi gorljiv plin.

Plin, ki ga pridobivamo na opisani način, igra v modernem življenju kljub prodirajoči elektriki še vedno važno vlogo. Plinska luč ima pred električno mnogo prednosti, tako da jo v gotove svrhe najraje uporabljamo. Pa tudi kot kurivo se je plin uveljavil in izpodriva po mestih zaradi svoje praktičnosti ter marsikje tudi zaradi nižje cene vsa druga kuriva. Na plinskem štedilniku ali v plinski peči napraviš ogenj v trenutku. Ni ti treba donášati težkega kuriva, kakor so drva in premog. Tu nimaš nikakega pepela, nobenih saj. Nevarnost, ki je v zvezi s plinom, je tako majhna, da popolnoma nič ne zmanjša naštetih prednosti. Tudi iz narodno-gospodarskih ozirov je priporočljiva izraba premoga potom plina. Znano je, da skladi premoga v zemlji niso neizčrpni; prišel bo čas, ko bodo črni zakladi pošli. Zato je potrebno varčevanje. Baš s plinom pa porabimo mnogo manj premoga kakor s kurjenjem premoga samega.

NA OTOKU BORNEU SE NAHAJA 20.000 BIVŠIH UJETNIKOV.

Ze devet let bo kmalu poteklo, odkar se je nehala svetovna vojna, a še se vračajo vojni ujetniki, ki jim ni bilo mogoče priti prej domov. Ujetniki, ki prihajajo iz daljnih pokrajin Sibirije, pripovedujejo, da je tam še vedno mnogo bivših Avstrijcev, ki se bodisi zaradi pomanjkanja sredstev, bodisi iz drugih razlogov ne morejo vrniti. Kako daleč po svetu so raztreseni bivši avstrijski vojaki, pričča zgodba treh Rumunov iz aradskega okraja v Erdelju, ki so služili v avstrijski vojski.

Rumunski kmet Jakob Vit je odrinil v aprilu leta 1916. na gališko fronto ter je bil junija meseca istega leta ujet. Skupno z 230 drugimi ujetniki so ga poslali v Sibirijo. Tam je opravljaj poljska dela in drvaril po gozdovih do leta 1918., ko so ga nekega dne na meji zajeli Japonci in skupno z drugimi odvedli v Mandžurijo, kjer so obstojala velikanska taborišča za ujetnike. V začetku leta 1919. pa so jih nekega dne zbrali ter odvedli na otok Borneo, kjer se je nahajalo 28.000 ujetnikov, večinoma avstrijskih vojakov. Zaposleni so bili po pragozdovih, pa tudi v pristaniščih, kjer so morali opravljati najtežja dela. Okrog 2000 jih je od prevelikih naporov umrlo. Hrana je bila zelo slaba in nezadostna, obstojala je večinoma iz nekuhanega riža. Meso so dobivali le redko.

Lansko leto so 24 ujetnikov poslali v neko obmorsko mesto, kjer bi bili morali nalagati premog. Ker ni bilo strogega nadzorstva, so se domenili, da pobegnejo. Posrečilo se jim je, da so na malih ladjah posamezno dospeli v Indijo in od tam po nevarnih in neznanih krajih v Perzijo. Stradajoči in prenašajoči največje napore so večinoma peš prehodili Rusijo, Nemčijo in dospeli po enem letu na Češkoslovaško, kjer so pri tamšnjem konzulatu dobili podporo in potnično za potovanje v domovino.

Doma so jih smatrali že davno za mrtve in nihče ni več računal na njihov povratak. Sedaj jih posečajo vdove in zapuščene žene ter povprašujejo po svojih možeh, o katerih že leta sem nimajo nobenega glasu. Da se nahajajo ujetniki tudi na Borneu, je bilo doslej docela neznan. Po pripovedovanju omenjenih Rumunov je bilo ob njihovem odhodu na otoku Borneu še nad 20.000 bivših avstro-ogrskih vojakov, ki se ne morejo vrniti, ker jih oblastva strogo nadzirajo in jim onemogočajo odhod, dočim se smejo v notranjosti otoka svobodno gibati. Omejitve obstoja le v tem, da morajo opravljati odkazano jim delo brezplačno.

× **Grozna povodenj v Zedinjenih državah.** Pred kakšnim dvema tednoma je ameriški veletoč Mississippi preplaval prostrana zemljišča in

povodenj še danes neprestano narašča. Katastrofa, ki je zadela kraje ob tej reki, je ena največjih, kar jih pozna zgodovina Zedinjenih držav. Valovi rušijo nasip za nasipom in uničevanje je od dne do dne večje. Mesta ob dolnjem toke reke Mississippi preživljajo grozne trenutke. Največja groza se je polastila prebivalcev velikega mesta New Orleansa ob izlivu reke na severni obali mehiškega zaliva. Mesto leži v ravnini in zato se je bati, da bodo valovi večino hiš porušili in odnesli v morje. Prebivalstvo že več noči ni zatisnilo oči. Od groze in strahu pred strašnim razdejanjem so mnogi ljudje zblazneli. Gotovo nad 300.000 ljudi je zaradi poplave brez strehe. Kolikor je znano, je okrog 1000 ljudi izginilo v valovih. V poplavljenih krajih so se pojavile nalezljive bolezni in zato je vlada poslala prebivalstvu na pomoč sanitetne oddelke in zdravnike, da preprečijo širjenje malarije in drugih nalezljivih bolezni. Nad poplavljenimi kraji kroži stalno 50 letalev, ki obveščajo oblastva o stanju vode in pomožne akcije.

× **Pokvarjenost ameriških otrok.** V kraju Chambersburg v Zedinjenih državah se je štiriletni deček igral z vžigalicami. Ker mu jih je mati vzela, je segel v očetovo miznico, potegnil samokres in sprožil na mater. Strel je zadel mater, ki je bila takoj mrtva. Ko so dečka vprašali, ali je on usmrtil mater, je mirno pritrnil. — V kraju Wheeling je posestnik Cheeks zjutraj oštel svojega štiriletnega sinčka, ker je prišel k zajtrku v nočni obleki. Ukazal mu je, da se mora takoj obleči. Deček je odšel v svojo sobo. Ukor pa si je vzel menda tako k srcu, da je segel po samokresu in si pognal kroglo v glavo. Domači so žuli strel, našli pa so otroka že mrtvega.

× **Tihotapski pogreb.** Povodom županskih volitev v Chicagu je detektiv ubil proslulega tihotapea Druceija, ki je skušal z orožjem v roki vdreti v volilni lokal. Pogreb ubitega tihotapea je bil veličasten. Njegovi tovariši, večinoma tihotapeci in slična sodrga, so zbrali 10.000 dolarjev za krsto, vozu s krsto je sledilo 12 avtomobilov z venci, čigar vrednost je znašala okoli 30.000 dolarjev (okoli 1.700.000 Din). Ker je bil Drucci veteran iz svetovne vojne, je bil pokopan z vsemi vojaškimi častmi, krsta sama je bila ovita z ameriško zastavo. V žalnem sprevodu je bilo tudi na tisoče tihotapev in raznih sumljivih elementov iz Chicaga.

× **Najbogatejša angleška nevesta se bo poročila s siromakom.** Časopisi poročajo o zaroki najbogatejše angleške neveste Mary Ashleyjeve, hčerke londonskega bankirja Ashleya. Zaroka mlade milijonarke je vzbudila v londonski družbi veliko pozornost. Srečna nevesta bo dobila za doto 10 milijonov funtov šterlingov v gotovini, kar predstavlja v naši vrednosti 2760 milijonov dinarjev. To ogromno premoženje ji je zapustil ded v oporoki. Ženin bogate neveste je kapitan Raid. Med svetovno vojno je bil letalski častnik, po vojni so ga odslovili kot kapitana, na kar je postal osebni tajnik svojega bodočega tasta Ashleya. Bankir Ashley, bivši prometni minister, ni bil zadovoljen, da se je njegova hčerka seznanila z upokojenim kapitanom, ki razen pokojnine nima nobenih dohodkov. Ko je opazil, da dvori tajnik njegovi hčerki, ga je odpustil. Ljubezen med milijonarjevo hčerko in siromašnim tajnikom je trajala štiri leta. Ko je kapitan nastopil svojo službo pri Ashleyu, je bila Mary stara 17 let. Zdaj je izpolnila 21. leto. Takrat je izjavila očetju, da bo počakala na polnoletnost, nakar se bo poročila z Raidom tudi proti njegovi volji. Rečeno, storjeno. Raid je dobil službo pri nekem gradbenem podjetju v Londonu in je bil pri zadnjih volitvah izvoljen za poslanca. Bankir je prosil za posredovanje proti vsiljivemu ženinu celo angleškega prestolonaslednika, ki je bogati nevesti poroko s siromašnim ženinom odsvetoval. Pa tudi to ni pomagalo. Ljubezen je zmagala in v maju se bo vršila poroka.

× **Tiskovne napake.** Ko je črkostavec postavljaj besedilo za molitvenik, je pri Kristusovem naročilu «Idite po vsem svetu in učite vse narode» postavil pri zadnji besedici namesto črke «d» črko «b». — Mož, ki mu je umrla žena, je dal v časopis običajno zahvalo, ki se je začela z besedami: «Zahvaljujem se vsem, ki so izkazali

zadnjo čast moji nepozabljeni ženi.» Črkostavec pa je v besedi nepozabljeni zamenjal črko «z» s črko «r».

× **Za prelet morja.** V ospredju zrakoplovstva je zadnje čase polet preko morja, s katerim se skušajo proslaviti najboljši letalci. Doslej so se vse poskusi izjalovili. Med zadnjimi, ki je imel s poletom preko morja smolo, je brazilski letalec Parra. V Rio de Janeiro izhajajoči list «Patria» je objavil poročilo o tem neuspehu, v katerem pravi, da je strmoglavil hidroplan polkovnika Parre na tla zato, ker letalec ni dobro poznal sestave svojega letala. Prebivalstvo Rio de Janeiro je bilo nad tem poročilom tako ogorčeno, da je obkolilo hišo, v kateri ima uredništvo svoje prostore, in hotelo urednike napasti. Med uredniki in ogorčenimi meščani je prišlo do pravicatke bitke. Na bojišču je obležalo več ranjenih. Končno je morala nastopiti policija, ki je ogorčeno množico razgnala. — V soboto je priredil italijanski letalec polkovnik de Pinedo v Newyorku predavanje o svojem poletu preko oceana. V dvorani se je zbralo kakih 2000 fašistov, pred poslopjem pa 2000 protifašistov. Ko je letalec začel predavati, so začeli protifašisti obmetavati poslušalce s kamenjem. Prišlo je do pretepa, tako da je morala posredovati policija. De Pinedo se je zatekel pod varstvo policije, sicer bi ga bili protifašisti ubili.

× **Ženske so se pudrale tudi za časa Abrahama.** Sloviti angleški raziskovalec Wolley se je te dni vrnil iz mesta Ur v Babiloniji, kjer je raziskoval spomenike babilonske kulture. Iz tega mesta je baje Abraham potoval v obljubljeno deželo Kanaan. Učenjak je prinesel s seboj 39 zabojev, polnih raznih zgodovinskih predmetov neprecenljive vrednosti. Kakor zatrjuje učenjak, je potek raziskovanja pokazal, da so se pred 6000 leti moški prebivalci mesta Ura šminkali. Uporabljali so rdečila za ustnice ter nosili tudi uhane. Da pa kljub temu niso bili popolnoma pomehkuženi, je razvidno iz tega, da so nosili samo en uhan, ženske pa dva. Na pokopališču v Uru je učenjak nabral 19.000 komadov raznih dragocenih predmetov, med njimi zlate žeblje, šivanke, diela, krasno izdelane prstane, zapestnice, diademe, verižice, šatulje za manikiranje, glavnike iz slonove kosti, sulice z zlatimi konicami itd., kar priča, da je bila v Babilonu tri tisoč ali štiri tisoč let pred Kristusom kultura na izredno visoki stopnji.

× **Zagonetna smrt kolesarja.** Te dni zjutraj so se začeli na Karlovem mostu v Pragi klici na pomoč. Kmalu se je zbrala na mostu množica radovednežev, ki so opazili, da se neki neznanec bori v Vltavi z valovi. Klici na pomoč so opozorili ribiča, ki je prihitel s čolnom in s pomočjo stražnika potegnil neznanca iz valov. Na bregu so opazili, da je neznanec že mrtev. Gre za 26letnega Ladislava Tmeja, ki se je z motorjem vozil z veliko brzino po Karlovem mostu. Sredi mostu se je prednje kolo naenkrat obrnilo na levo, motor je zavozil v ograjo in Tmej je padel v Vltavo. Javilo so se pa tudi priče, ki trdijo, da je Tmej že od ranega jutra vozil po mostu sem in tja, kakor da se pripravlja na skok v reko. Zato ni izključen samomor.

× **Indijski maharadža v Bukarešti.** Na svojem lanskem potovanju v Ameriko se je rumunska kraljica Marija v Parizu seznanila z maharadžo Bahadrom iz Kapurtale in ga povabila, naj poseti Rumunijo. Maharadža se je vabilu odzval in te dni je napolnilo radovedno prebivalstvo rumunske prestolice vse prostore okrog severnega kolodvora, da si ogleda odličnega indijskega gosta. Maharadža Bahadura ima 300.000 podanikov in je eden najbogatejših indijskih vladarjev. Zato je razumljivo, da je vladalo v Bukarešti veliko zanimanje za njegov prihod. To zanimanje se je še povečalo, ker so listi pisali, da ima maharadža na turbanu toliko draguljev, da bi zadostovali za odplačilo vseh rumunskih vojnih dolgov. Toda prebivalstvo Bukarešte je bilo razočarano, kajti maharadža je pustil turban in dragulje doma ter prispel v Bukarešto s svojim sinom v preprosti obleki evropskega kroja. Večje zanimanje so vzbujali njegovi spremljevalci, ki so imeli na glavah turbane. Rumunija je maharadži zelo ugajala.

**Do 10. maja
velika
reklamna
prodaja**

„DOKO“ čevljev vseh vrst po globoko znižanih cenah.

Trgovina „DOKO“ Iv. Čarman, Ljubljana, Prešernova ul. št. 9, dvorišče

Listnica uredništva

Št. Jernej. Dopisov nepodpisanih piscev ne priobčujemo.

Tepanski vrh. Najlepša hvala za Vaše prizadevanje. Vztrajno napreji! Vašo povest imamo še vedno shranjeno. Gotovo več sto povest in črtic mora čakati na prostor. Posebno morajo čakati daljše povesti. Le potrpljenje!

Raka pri Krškem. Tiskovni zakon najde tudi stvari, ki se samo namigavajo.

Dornava pri Ptuju. Tiskovni zakon bi se naravnost razjokal nad Vašim dopisom, ki ga tako silno žali.

Ceršak. Ali še ne veste, da obstoja nov tiskovni zakon, ki preglasnega dopisnika zašije včasih kar za cele mesece?

Medija-Izlake. Zal, glede službe ni mogoče ustreči.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Previdnost je potrebna.

Župnik v Ovčji vasi je ukazal mežnarju, da pred vsako poroko zagrne oltarno sliko, ker stoje pod njo besede: «Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajot!»

Čudne jerebice.

Gozdar je pisal svojem graščaku: «Milostivi gospod! Po dolgem času sem danes vendar tako srečen, da Vam morem poslati zahtevanih šest jerebic, izmed katerih sta dva kljunača.»

Dobro sredstvo.

V Ameriki imajo navado, da razženejo k demonstracijam zbirajoče se množice z velikimi brizgalnami. Neki ameriški časopis pa je predlagal še bolj zanesljivo sredstvo: Proti množicam naj se pošlje nekaj dam z nabiralnimi puščicami za kakšno dobrodelno društvo.

Ciganov izgovor.

Cigana so zalotili, ko je pulil na njivi čebulo. Možak pa ni hotel priznati, da čebulo krade, temveč je trdil, da se je oprijemal za čebulove bilke, da bi ga veter ne prevrgel, pri tem pa se je čebula sama izpulila.

Skrbna gospodinja.

Mlada gospodinja, ki se je primožila iz mesta na kmete, reče pozimi dekli: «Obesi h kurniku toplomer, morda bodo začele potem kure nesti jajca.»

Nevarna grožnja.

Nekdo se je hudo sprl z zdravnikom, ki je zakričal: «Brzdajte jezik, ker bo sicer vaša nešreča!»

«Ne bojim se vaše grožnje,» je drugi odgovoril, «ako zbolim, gotovo ne bom klical vas na pomoč.»

Sredstvo proti ozeblinam.

Žid je bil obtožen, da je prodajal lahkovernim kmetom za visoke vsote koščke navadnega sukna, češ, da so od plašča sv. Martina in zanesljivo sredstvo proti ozeblinam.

Pred sodnikom je žid vse priznal, toda trdil je še vedno, da je to res najboljšo sredstvo proti ozeblinam, samo več bi ga morali ljudje kupiti...

Na kaj takega ni bila pripravljena.

Odlična gospa si je nekoliko pretegnila desno nogo v stopalu ter šla k zdravniku. Poprej pa si je seveda skrbno umila nogo in oblekla nove nogavice.

Ko je zdravnik pregledal desno nogo, bi bil rad primerjal nekoliko zabreklo nogo z zdravo levo, zato je svetoval gospe, naj sezuje še levi čevlji. Toda gospa je prestrašena zajecjajala: «Gospod doktor, na to nisem bila pripravljena!»

Božja milost.

Znano je, da se posvetni in samostanski duhovniki med seboj radi pikajo. V neki benediktinski cerkvi, v katero je kratko poprej udarila strela, je pridigoval župnik z dežele ter omenil tudi ono nesrečo z besedami: «Bog je za služnim patrom izkazal očitno milost, ker je dopustil, da je strela poškodovala samo cerkveni stolp. Ako bi bila strela treščila v njihovo klet, bi danes noben pater ne bil več živ.»

Vzdih.

Oče: «Oh, moj sinček, kako srečna človeka bi lahko bila danes midva, ako bi jaz ne bil tvoje matere poročil!»

Račun vaškega umetnika.

V Kurji vasi je prevzel domači umetnik nalogo, da temeljito popravi cerkev. Po delu je predložil možak naslednji račun:

Za popravilo X. zapovedi 20 Din, razbojniku na križu naredil nos 5 Din, polakiral Poncija Pilata spredaj in zadaj 15 Din, angelu Gabrijelu naredil eno perotnico 25 Din, razširil nebo in dodal nove zvezde 30 Din, Mojzesu izboljšal obraz in uredil njegovega brata Arona 20 Din, popravilo popolnoma pokvarjene Magdalene 40 dinarjev, očistil Rdeče morje 10 Din, ženo Putifarjevo spravil v red 18 Din.

Zagonetno sorodstvo.

Možak je pripovedoval družbi, v kakšno zagonetno sorodstvo je prišel, ko se je nedavno poročil:

«Spoznal sem se z mlado vdovo, ki je živela skupaj s svojo pastorko. Kmalu nato sem se z njo poročil. Posledice tega so: Moja pastorka je postala moja mačeha, a jaz njen pastorek, medtem ko je moja žena postala mačeha mojemu očetu. S tem pa še stvar ni gotova. Moja mačeha, oziroma pastorka moje žene, je dobila sina. Jaz sem postal na ta način brat temu otroku, ker je on pač sin mojega očeta in moje mačeha; ker pa je ta otrok sin naše pastorka, je postala moja žena temu otroku babica, a jaz ded svojemu bratu. Kmalu nato se je rodil moji ženi sin. Naša pastorka je sestra temu mojemu sinčku, a istočasno tudi njegova babica kot žena mojega očeta. Moj oče je torej svak mojemu sinu, ker je sestra mojega otroka poročena z njim.»

Izjava.

Podpisana izjavljam, da so govorice, katere sem govorila o podpregledniku finančne kontrole g. Josipu Kastelicu in njegovi ženi Mariji, stanujočih na Bohinjski Bistrici št. 14 pri Kosu, češ, da nista poročena in da živita kar tako skupaj, neresnične in se zahvaljujem obema za odstop od sodnega postopanja.

Rozman Ursula, Bohinjska Bistrica št. 16.

Odjemalci „Kalefluida“

D. Kaleničenko,

kakor tudi ostali trpeči na živčnih in artiritskih boleznih. S tem Vam javljam nov naslov gospoda Miloša Markoviča — **Beograd, Katičeva ulica št. 1.** — Na ta naslov se je treba obrniti glede „KALEFLUIDA“ kakor tudi glede poučne brošure z zdravniškimi ocenami in pismi bolnikov samih o delovanju „KALEFLUIDA“, ki se pošlje vsakomur brezplačno.

enonadstropna, z gostilno in obsežnim gospodarskim poslopljem, velikim sadnim in zelenjadnim vrtno na prometni točki, pripravna za vsakega trgovca ali industrija, se ugodno proda. Hiša ima solčno lego ob državni cesti v nekem trgu na Dolenjskem. — Naslov v oglasnem oddelku «Domovine».

REVMATIZEM.

Zahvalna izjava.

Gospod doktor! Vaše odlično zdravilo Radio Balsamika, ki sem ga preteklo leto naročil, sem perabil sam zase. Drgnil sem z njim roke in noge, kjer sem imel zelo hud revmatizem. Zelo mi je pomagalo, zares to je izvrstno zdravilo proti revmatizmu. Rabil sem prei različna druga zdravila in kopeli, toda vse mi ni nič pomagalo. Zato se Vam najtopleje zahvaljujem za Vaše zdravilo Radio Balsamika, s katerim ste me rešili trpljenja in bolezn, na kateri sem trpel od leta 1912., in ne najdem besed, s katerimi bi se Vam mogel zahvaliti.

Svetislav Simonovič.

Božica (Bosiligradska), 20. februarja 1927.

Zdravilo „RADIO-BALSAMIKA“ izdeluje, prodaja in razpošilja po povzetju laboratorij „RADIO-BALSAMIKA“ dr. J. Rahlejeva v Beogradu, Kossowska ulica 43.

NAZNANILO PRESELTIVNE

JUGOSL. R. MOSSE O. O.

OGLASNI ZAVOD, ZAGREB

SE JE PRESELIL

dne 1. maja t. l.

svoje nove uradne prostore na
ZRINSKEM TRGU ŠT. 20

zdrav. lekarna Brodjovia

Za pravilno negovanje telesa

se pokazuje Fellerjev pravi blagodišeči „Elsafliud“ s koristnim delovanjem že od časa naših dedov. On daje oslabelemu telesu novih moči in svežosti, oživilja živce, jača mišice in kite in prija vsem telesnim delom. — Drganjeje in umiranje z „Elsafliudom“ krepi utrujene oči in zabranjuje nahod. — Z vodo razredčen je izvrsten za ispiranje grla in ust. Da je „Elsafliud“ povsod tako priljubljen, je vzrok baš njegova vsestranska uporaba od zunaj in znotraj kot zanesljivo domače sredstvo in kosmetikum. Močnejši je zato in boljsega delovanja kot francosko žganje.

Zahtevajte za poskus v lekarnah in odgovarjajočih prodajalnih izročaj „Fellerjev pravi Elsafliud“, v poskusnih steklenicah po 6 Din, v dvojnastih steklenicah po 9 Din, ali specialnih steklenicah po 26 Din. Po pošti pride tem ceneje, čim več se naroči naskrat; z zavojnico in poštnino vred stane

9 poskusnih ali 6 dvojnastih ali 2 specialni stekli. 61 Din
27 „ „ 18 „ „ 6 „ „ 131 „
54 „ „ 36 „ „ 12 „ „ 250 „

Naročila nasloviti razločno takole:

EUGEN V. FELLER
lekarnar v STUBICI DONJI

Elsatrg št. 241 (Hrvatska).